

Täysistunto

Tiistai 4.6.2024 klo 14.00—18.39

3. Hallituksen esitys eduskunnalle puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 58/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökättyä Ukraina helmikuussa 2022 Suomi on joutunut uudelleen arvioimaan turvallisuuspoliittista tilannettaan. Turvallisuusympäristömme on muuttunut perustavanlaatuisesti, ja arviomme on, että muutos on pitkäkestoinen.

Muutoksen seurauksena Suomi hakeutui Naton jäseneksi. Nyt olemme olleet jo reilun vuoden osa Naton yhteistä puolustusta ja Naton viidennen artiklan turvatakuiden piirissä.

Tässä rinnalla, ja jo useamman vuoden ajan, puolustusyhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa on tiivistetty. Nato-jäsenyys on tuonut tähän uusia mahdollisuuksia. Neuvoteltu ja nyt eduskunnan käsittelyyn etenevä puolustusyhteistyösopimus, DCA, Yhdysvaltojen kanssa on yksi konkreettinen osoitus tästä.

Päätös neuvotteluiden aloittamisesta tehtiin viime hallituskaudella. Tasavallan presidentti asetti valtuuskunnan, joka kävi neuvotteluja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan ja tasavallan presidentin yhteisen kokouksen eli TP-UTVAn ohjauksessa. Neuvottelut saatiin päätökseen lokakuussa 23, ja sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 23.

Vuorovaikutus eduskunnan kanssa on ollut tiivistä koko neuvotteluprosessin ajan. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle sekä puolustusvaliokunnalle on annettu säännöllisesti tietoja neuvotteluista perustuslain 47 ja 97 pykälien mukaisesti. Hallituksen esitys on valmisteltu tiiviissä aikataulussa kuluva vuoden keväällä. Se muodostaa vankan pohjan aidolle ja avoimelle eduskuntakäsittelylle sopimuksen sisällöstä ja sen merkityksestä Suomelle.

Arvoisa puhemies! Yhdysvallat on Suomelle keskeinen strateginen liittolainen. Tiiviin ja saumattoman yhteistyön merkitys Yhdysvaltojen kanssa korostuu entisestään turvallisuusympäristön muuttuttua. Jo Nato-jäsenyys tuo mukanaan tietyt periaatteet joukkojen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

toimimisessa liittolaismaan alueella. DCA tarkoittaa ja konkretisoi tätä. Sopimuksilla halutaan luoda yhdessä sovittu, nykyaikaan soveltuva toimintaraami, joka luo ennakoitavuutta sekä selkeyttä yhteistyöhön eri tilanteissa. Tämä on sekä Suomen että Yhdysvaltojen intressissä, jotta voimme toimia saumattomasti kaikissa turvallisuustilanteissa.

On selvää, että sopimus edistää yhteistyötä ja Yhdysvaltojen toimintaedellytyksiä myös alueellisesti, sillä Yhdysvallat on neuvotellut vastaavat sopimukset kaikkien Pohjoismaiden kanssa. Pohjoismaat muodostavat tässäkin mielessä yhtenäisen puolustuksellisen kokonaisuuden. Yhdysvalloilla on DCA-sopimukset myös Baltian maiden ja Puolan kanssa.

Arvoisa puhemies! DCA perustuu eduskunnan jo hyväksymään Nato-sofa-sopimukseen ja täydentää sitä. Yhteistyössä Yhdysvaltojen kanssa DCA:ta ja Nato-sofaa sovelletaan rinnakkain. DCA:ta sovelletaan myös Nato-yhteistyössä silloin, kun Yhdysvaltojen joukot ovat Suomessa.

DCA:ssa sovitaan Yhdysvaltojen pääsystä Suomen alueelle ja liikkumisesta täällä, tiettyjen sopimuksen liitteessä lueteltujen sovittujen tilojen ja alueiden käytöstä, puolustuskaluston, tarvikkeiden ja materiaalin ennakkosijoittamisesta, Yhdysvaltojen joukkojen, siviilihenkilöstön, huollettavien ja sopimustoimittajien oikeudellisesta asemasta, Yhdysvaltojen joukkojen turvallisuudesta, rikosoikeudellisesta tuomiovallasta sekä käytännön kysymyksistä, kuten verotus, tulli, vahingonkorvaukset ja maahantuonti.

Keskeiset periaatteet sopimuksen soveltamisessa ovat Suomen suvereniteetin, lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kunnioittaminen sekä osapuolten välinen konsultaatio. Kunnioittamisvelvoite on Suomen vaatimuksesta kirjattu keskeisiin Suomen suvereniteettia koskeviin sopimusmääräyksiin.

Kunnioittamisvelvoitteeseen kytkeytyy konsultaatio, joka puolestaan tarkoittaa näkemysten vaihtoa Yhdysvaltojen kanssa eri tasoilla aina valtion ylimpään johtoon asti. Sen tarkoitus on varmistaa riittävä tilannetietoisuus, ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten näkökohtien huomioiminen sekä tarvittaessa päätöksenteko. Konsultaatiossa Suomi voisi ilmoittaa joko yleisesti tai yksittäistapauksessa, että tiettyntyyppinen toiminta ei ole hyväksyttävissä. Yhdysvaltojen joukkojen tulisi toimia Suomen kannan mukaisesti ottaen huomioon sopimukseen kirjattu Yhdysvaltojen joukkojen velvollisuus kunnioittaa Suomen suvereniteettia, lainsäädäntöä ja kansainvälisoikeudellisia velvoitteita.

Tätä velvoitetta tukee osaltaan myös sopimuksen määräys puolustusyhteistyökehyksen luomisesta kansainvälisen oikeuden mukaisesti ja Suomen suostumuksella. Mikäli Suomi ilmoittaisi, että jokin toiminta ei ole Suomen lainsäädännön tai Suomea sitovien kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden mukaista taikka että se edellyttää kansallista päätöksentekoa, tulisi Yhdysvaltojen joukkojen pidättäytyä kyseisestä toiminnasta ja toimia Suomen kannan mukaisesti.

Periaate Suomen suvereniteetin, lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kunnioittamisesta on merkityksellinen myös esimerkiksi ydinräjähteiden kohdalla. Konsultaatiossa Suomen on mahdollista ilmoittaa, että lainsäädäntömme ei mahdollista ydinräjähteiden maahantuontia. Tällöin Yhdysvaltojen tulisi pidättäytyä kyseisestä toiminnasta ja toimia Suomen kannan mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Sopimus syventää ja laajentaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Suomelle keskeisen strategisen liittolaisen kanssa. Se edistää puolustusyhteistyötä kaikissa turvallisuustilanteissa. Kyse on Suomen omasta täysivaltaisuutensa puitteissa tekemästä ratkaisusta. Sopimus on tehty Suomen puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Haluaisin vielä alleviivata, että sopimus on Suomen näkökulmasta kiinteä osa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Nato-liittolaisuuttamme. Kahdenvälisen yhteistyön tiivistäminen edistää osaltaan myös Naton pelotetta ja puolustusta.

Suomen kanssa neuvoteltu sopimus ei ole ainutlaatuinen. Yhdysvallat on tehnyt puolustusyhteistyösopimuksia maailmanlaajuisesti ja näistä kymmeniä Euroopassa. Niin Norjal-la, Tanskalla kuin Ruotsilla on Suomen lisäksi neuvoteltuna vastaava DCA-sopimus Yhdysvaltojen kanssa. Pohjoismaiden sopimuksissa on joitakin eroja, jotka johtuvat lähinnä kansallisesta lainsäädännöstä ja erilaisista politiikkalinjauksista, mutta sopimusten päävelvoitteet ovat samanlaiset.

Hallituksen esityksen valmistelussa on voitu monilta osin tukeutua Nato-sofaan liittymistä koskevaan aineistoon sekä perustuslakivaliokunnan lausuntoihin. Tietyiltä osin kyse on kuitenkin täysin uudenlaisesta arvioinnista.

Rikosoikeudellisen tuomiovallan osalta Yhdysvalloilla on Nato-sofan mukainen oikeus käyttää tuomiovaltaa sellaisten rikosten osalta, jotka on tehty osana virallisia tehtäviä. Ero on kuitenkin se, että DCA:lla Suomi luopuisi ensisijaisesta tuomiovallasta koskien niitä Yhdysvaltojen joukkojen jäsenten tekemäksi epäiltyjä rikoksia, jotka eivät johdu jostakin toimesta tai laiminlyönnistä virallisessa tehtävässä.

Sopimus sisältää kuitenkin menettelyn, jonka mukaisesti Suomi voi tapauskohtaisesti peruuttaa tuomiovallasta luopumisen Suomelle erityisen merkityksellisissä tapauksissa, mukaan lukien sellaisissa, joissa olisi kuolemanrangaistuksen uhka.

Ärade talman! I avtalet om försvarssamarbete avgränsas inte Åland utanför avtalets tillämpningsområde. I enlighet med avtalets ingress tar parterna hänsyn till Ålands folkrättsliga särställning, vilket i detta sammanhang särskilt pekar på Ålands demilitarisering och neutralisering. Åland har en etablerad folkrättslig ställning som inte hindrar att Finlands militära samarbete med olika aktörer intensifieras och inte heller att avtal om försvarssamarbete ingås.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy sopimuksen voimaansaattamislaki, joka sisältää myös joitakin DCA:n toimeenpanon kannalta välttämättömiä, sopimusmääräyksistä johtuvia aineellisia lainsäädäntömuutoksia. Lisäksi esitykseen sisältyy liitelakeina toimialakohtaiseen lainsäädäntöön tehtävät välttämättömät muutosehdotukset. On selvää, että lainsäädännön tarkistamistyötä on tarve jatkaa, kun sopimuksen soveltamisesta on kertynyt kokemusta.

Sopimuksen tosiasialliset vaikutukset tulevat määräytymään sen mukaan, kuinka laajasti yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa tehdään ja missä määrin Yhdysvaltojen joukkoja sekä huollettavia ja Yhdysvaltojen sopimustoimittajia tulee Suomen alueelle. Osana sopimuksen toimeenpanoa vaikutuksia seurataan ja arvioidaan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin, mukaan lukien mahdolliset lainsäädäntömuutokset.

Hallitus on arvioinut sopimuksen suhdetta perustuslakiin ja kuullut valmistelun aikana asiasta perustuslakiasiantuntijoita. Arvioinnissa on todettu, että sopimus ei ole perustuslain kannalta täysin ongelmaton.

Tämän perusteella hallitus esittää johtopäätöksensä, että sopimuksen sovittuihin tiloihin ja alueille pääsyä koskeva 3 artikla, materiaalin ennakkoajoittamista koskeva 4 artikla, turvallisuutta koskeva 6 artikla sekä Yhdysvaltojen maahanpääsyä ja liikkumista koskeva 11 artikla sisältävät määräyksiä, jotka koskevat perustuslakia. Tämän johdosta hallitus kat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

soo, että sopimus olisi hyväksyttävä eduskunnassa päätöksellä, joka edellyttää kahden kolmasosan enemmistöä. Tämä asia jää perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Arvoisa puhemies! Olemme tarjonneet ajantasaista tietoa sopimuksesta, sen sisällöstä ja siihen liittyvistä neuvotteluista ja sen vaiheista eduskunnan lisäksi myös kansalaisille ja tiedotusvälineille kautta neuvottelujen ja jo ennen niiden aloittamista. Tätä vuoropuhelua haluamme jatkaa myös tästä eteenpäin, kuten demokraattisessa valtiossa kuuluukin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Debatointihaluiset edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

14.14 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! On hienoa, että tämä Yhdysvaltain ja Suomen välinen DCA-sopimus on saatu vihdoin tänne eduskuntaan ratifioitavaksi — kiitos siitä neuvottelutyöstä ja valmistelutyöstä, jota olette tehneet. Sopimuksen myötä sovitaan siis niistä periaatteista ja puitteista, joilla USA:laiset sotilaat voivat toimia Suomessa: liikkua täällä, varastoida materiaalia ja myöskin harjoitella. Kaiken kaikkiaan tämä sopimus on erittäin tervetullut.

Muilla mailla näitä DCA-sopimuksia todellakin on, niin kuin ministerin esittelypuheenvuorosta kuultiin. Pääsääntöisesti, tai itse asiassa poikkeuksetta, taitavat kaikki kommentit, mitkä sieltä muista maista on kuultu, olla positiivisia, eikä tästä DCA-sopimuksesta ole negatiivista palautetta tullut. Toiveissa onkin, että myös Suomen osalta paketti on niin hyvä, että tämä etenee hyvin ja on meille hyödyllinen.

Eduskunta tietysti ottaa tämän asian käsittelylle sen ajan, minkä ottaa, mutta toivon, [Puhemies koputtaa] että asian käsittely etenee ripeästi — josko mahdollisesti jopa ennen kesätaukoa [Puhemies koputtaa] saataisiin asia puikkoihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.15 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! Mielestäni tämä DCA-sopimus on ehdottoman hyvä Suomelle, Suomen kannalta, mutta kaksi kysymystä arvoisille ministereille.

Kun puhumme näistä yhteisistä alueista, onko esimerkiksi Tampere—Pirkkalan osalta niin, että siellä on oma alue suomalaisille joukoille, oma alue USA:n joukoille ja yhteiset alueet siten, että nämä on varsin selkeästi rajattu, eliikä niissä ei tule mitään epäselvyyksiä? Sitten sillä kohtaa, jos tämä sopimus joskus päättyy, onko niin, että nämä USA:n tekemät rakennelmat jäävät Suomen valtion hyväksi korvauksetta?

Toinen asia, mitä kysyin myöskin esimerkiksi asiantuntijana professori Koskeniemieltä, oli tämä USA:n sotilaan tekemä rikos vapaa-ajallaan. Hän oli varsin vahvasti sitä mieltä, että sitä ei tulla käsittelemään suomalaisissa oikeusasteissa, vaan se menee automaattisesti Amerikkaan.

Arvoisa ulkoministeri, äsken mainitsitte, että voidaan täällä käsitellä — tähän ehkä tarkennusta. Myöskin se, jos tässä tulee [Puhemies koputtaa] joku vahingonkorvauslakiin perustuva osio, missä se käsitellään? Onko se täällä [Puhemies koputtaa] vai amerikkalaisissa oikeusasteissa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

14.16 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä puolustus-yhteistyösopimus Yhdysvaltain kanssa on historiallinen ja tärkeä. Sen tehtävänä on ensisijaisesti vahvistaa Suomen turvallisuutta, ja lähtökohtaisesti sitä sopimusta ei tehdä ketään vastaan, se on se lähtökohta. Se kunnioittaa Suomen suvereniteettia kaikilta osin ja myöskin seuraa Suomen lainsäädäntöä ja kansainvälisiä sopimusvelvoitteita.

Tämä on tärkeä myöskin siinä puitteissa, kuten ulkoministeri tässä esittelyssään totesi, että tässä on pyrkimys rakentaa Pohjolasta yhtenäinen alue myöskin puolustusyhteistyön osalta suhteessa Yhdysvaltoihin, eli kaikissa Pohjoismaissa ovat lähes identtiset nämä sopimusmenettelyt, mukaan lukien se seikka, minkä ministeri omassa puheenvuorossaan vahvasti toi esille, että tässä on olemassa tämä niin sanottu ydinaserajoite tämän sopimuksen puitteissa. Kaikki Pohjoismaat tässä mielessä ovat ydinasevapaita alueita, ja tämä sopimus ei sinänsä muuta tätä perustilannetta. Suomessa on tämä ydinenergialaki voimassa. Siinä suhteessa tämä on nähtävä osana myöskin Suomen Nato-jäsenyyttä, [Puhemies koputtaa] jossa meillä hyvin keskeisellä sijalla on tämä puolustusyhteistyö Pohjoismaiden kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.18 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä sopimus tehdään sen takia, että ei tarvitse miettiä, kuinka toimitaan, jos kriisi tulee. Me ollaan Naton jäsenmaa, ja nyt me syvennetään entisestään kahdenvälistä yhteistyötä Naton sotilasmahdin eli Yhdysvaltain kanssa. Tämän sopimuksen myötä tehdään käytännön lainsäädäntö sille, kuinka harjoittelutoiminnan suhteen toimitaan, kuinka varastoinnin suhteen toimitaan, kuinka alueitten käyttö Suomessa tapahtuu, ja tämä on hyvä asia.

Tämä sopimus tarvitsee kahden kolmasosan enemmistön. Keskusta tukee tätä esitystä, DCA-sopimus on meille tärkeä.

Kuten myös edellä mainittiin puheenvuoroissa, Pohjoismaissa on tehty näitä vastaavanlaisia sopimuksia. Kysynkin ministereiltä: Kuinka te näette, millaisia mahdollisuuksia Pohjoismaiden kesken tämä DCA-sopimus nyt tuo? Kuinka se tiivistää meidän pohjoismaista yhteistyötämme entisestään nykyisestä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

14.19 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Odotetusti tosiaan Pohjoismaiden DCA-sopimukset ovat pitkälle toistensa kaltaisia. Hallituksen esityksestä käy kuitenkin ilmi aika kiinnostavia eroja näiden sopimusten välillä. Esimerkiksi Norjan ja Tanskan DCA-sopimukseen on eksplisiittisesti kirjattu se, mitä näiden maiden lainsäädännössä sanotaan ydinaseista. Näin ei käsittäakseni ole Suomen sopimuksen kohdalla. Voitteko, ministeri, avata tätä eroa ja sen taustoja?

Kuolemanrangaistuksen suhteen hallituksen esitys toteaa, että Suomi voisi aina peruuttaa tuomiovallasta luopumisensa. Minkä takia tämä kirjaus ei ole kategorinen? Minkä takia se ei ole ehdoton, että kaikissa tapauksissa Suomi käyttää tuomiovaltaa silloin, kun vaarana on, että rikoksesta voidaan tuomita kuolemanrangaistus?

Norjan ja Ruotsin sopimuksissa edellytetään, että Yhdysvallat ilmoittaa kaikki joukkonsa kohdemaan alueella tekemät rikokset. Suomessa tämä raja on sellaisissa rikoksissa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

joista voidaan tuomita enintään alle vuosi vankeutta. Minkä takia Suomi ei edellytä kaikista rikoksista ilmoittamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.20 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eri valtioiden DCA-sopimukset todella ovat hyvin samanlaisia, ja erojakin on, kuten tässä esiin nostettu suhtautuminen ydinaseisiin. Tämä itse sopimushan ei eduskunnassa enää muutu, mutta olennaista on nyt se tulkinta, mikä me täällä tehdään, ja vielä tällä hetkellä me olemme vallassa Suomen kansanedustajina siitä, mitä Suomen maaperällä tapahtuu. Vasemmistoliiton mielestä näin pitää olla jatkossakin. Ei voi olla niin, että eduskunta päättää antaa esimerkiksi puolustusministeriölle valtuudet laajentaa näitä alueita ilman, että eduskunta päättää muutoksista, mitä tämän sopimuksen noudattamiseen jatkossa tulee.

Parhaimmillaan DCA voi olla keino tuoda meille asevarastoja, tavanomaisten aseiden varastoja, jotka voidaan sitten ottaa nopeasti käyttöön, jos tarvitaan. Se on hyvä keino esimerkiksi estää nämä vieraat tukikohdat, joita muilla Venäjän rajanaapureilla ja Valko-Venäjän rajanaapureilla on. Mutta pahimmillaan tämä DCA voi antaa hyvinkin laajat alueet. Jos me emme halua rajata sisältöä [Puhemies koputtaa] ja fyysistä laajuutta, niin silloin meidän turvallisuus voi vähentyä, kun me emme ole enää [Puhemies koputtaa] johdossa omalla maaperällämme, ja tämä on otettava vakavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

14.21 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitos ulkoministerille siitä, että nostitte esiin, että hallitus on tuonut perustuslain mukaisesti tietoja eduskunnalle koko tämän neuvotteluprosessin aikana. Ehkä aika paljon keskustelua on tämän talon ulkopuolella siitä, että keskustelua ei ole ollut riittävästi siitä, onko tietoa, mutta mielestäni eduskunta on saanut aika paljon tietoa jatkuvasti.

Sopimushan sisältää tietenkin tällaisia vaikeitakin asioita, jos ajattelee meidän oikeusjärjestelmää, ja se liittyy tietenkin näihin rikosoikeudellisiin asioihin tuomiovallan luovuttamiseksi. Mutta olen tosi iloinen siitä, että sekä ulkoministeriö että oikeusministeriö ovat neuvotteluissa ja pyrkineet valmistelemaan meille lainsäädäntöä, joka turvaa kuitenkin rikoksen uhrin aseman mielestäni hyvin säilyttämällä tämän rinnakkaisen tuomiovallan sekä mahdollistamalla sen, että pyydetään, että se tuomiovalta jää Suomeen silloin, kun kysymys on merkittävistä henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista, esimerkiksi seksuaalirikoksista.

Toinen asia on tietenkin tämä kuolemanrangaistus. [Puhemies koputtaa] Sekin mielestäni on tosi tärkeää muistaa, että kansainväliset sopimukset estävät meitä luovuttamasta, [Puhemies koputtaa] kuten myös lainsäädäntö estää virkamiehiä avustamasta esimerkiksi kiinniottamisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.23 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokratian mielestä hallituksen esitys puolustusyhteistyösopimukseksi on hyvä, koska se perustuu Suomen suvereniteetin, lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

nioittamiseen. Niin kuin me kuulimme, Suomi ei ole Euroopassa ainoa maa, joka on tehnyt puolustusyhteistyösopimuksen Yhdysvaltojen kanssa, vaan useita muita puolustusalan sopimuksia on tehty Naton eri jäsenvaltioiden kanssa, ja muun muassa Ruotsi ja Tanska kävivät neuvotteluja samanaikaisesti Suomen kanssa ja allekirjoittivat sopimukset jo joulukuussa 2023. Tässä mielessä edustaja Savolan kysymykset olivat ihan paikallaan. Olisi hyvä kuulla vähän, miten siellä ollaan toimittu.

Lopuksi totean, että jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin sanat ”ei koskaan enää yksin” kaikuvat tänäänkin puolustusvoimain lippujuhlan päivänä, ja myös tästä syystä tuntuu erityisen arvokkaalta käydä keskustelua puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.24 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ja suomalaiset on pidettävä turvassa kaikissa tilanteissa. Osa tätä kokonaisuutta on se, että DCA-sopimus on edennyt tänään eduskuntaan. Sopimus vahvistaa Suomen puolustusta ja täydentää Nato-jäsenyyttämme. Sopimus siis tehdään vahvistamaan pidäkettä ja pelotetta, jotta emme koskaan sotaan joutuisi. Ja jos kriisitilanne kuitenkin tulisi, niin sopimuksen myötä apu on nopeasti läsnä. Tämä siis vahvistaa Suomen puolustusta ja turvallisuutta.

Mitä tulee näihin eroihin Pohjoismaiden välillä, arvoisa puhemies, niin toki meidän tulee aina muistaa se, että erona on myös se, että meillä on Venäjän kanssa yli 1 300 kilometriä yhteistä rajaa, joka on myös Naton ulkoraja suhteessa Venäjään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.25 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia sekä ulkoministerille että puolustusministerille tästä sopimuksesta ja neuvotteluihin annetusta panoksesta ja työstä isänmaan eteen. Moni ehkä kotikatsomossa kysyy, minkä takia tällaisia sopimuksia tehdään. Sama syy kuin Naton kanssa: Suomihan liittyi siihen sen takia, että meillä on rajanaapurina Venäjä, joka käy häikäilemätöntä hyökkäyssotaa Ukrainaa kohtaan. Eikä se ole ensimmäinen kerta, kun Venäjä on horjuttanut omia naapurivaltioitansa. Me ollaan nähty tämä vastaava jo Georgiassa. He käyttävät raakalaismaisesti voimaa välittämättä yhtään siitä, mitä kansainväliset sopimukset määrittelevät, ja välittämättä kansallisvaltioiden itsemääräämisoikeudesta.

Tämä sopimus vahvistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta, ja sen takia tämä tehdään. Ja tästä syystä myös Venäjä ärsyyntyy näistä sopimuksista, niin Natosta, niin DCA:sta, niin sofasta, kaikesta, mitä Suomi tekee vahventaakseen omaa turvallisuuttaan, koska se vaikeuttaa Venäjän kykyä käydä meidän kimppuumme. Ja tästä syystä tämä tehdään. Eli tämä on pidäke, jonka avulla varmistetaan se, että suomalaiset toivottavasti eivät missään tilanteessa enää joutuisi sotaan, ja jos sinne joutuvat, niin eivät ainakaan yksin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.26 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuuden vahvistaminen on yhtäältä suurten historiallisten valintojen tekemistä ja toisaalta käytännönläheisten, pragmaattisten, asioiden sopimista, ja tässä Suomen ja Yhdys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

valtojen kahdenvälisessä puolustusyhteistyösopimuksessa on kysymys oikeastaan näistä kahdesta. Onhan tämä historiallinen valinta, että me tulemme tällä sopimuksella näin lähelle puolustuksessa Yhdysvaltoja. Tämä on kiistatta Suomelle uusi sivu, ja hyvä niin. Toisaalta tämä on käytännönläheinen sopimus, joka ikään kuin täydentää jo tehtyä historiallista valintaa tulla puolustusliitto Naton jäseneksi. Tämä mahdollistaa kaikissa mahdollisissa tilanteissa puolustusliiton ja Yhdysvaltojen toiminnan sujuvalla tavalla ja vahvistaa meidän turvallisuutta tavalla, joka kaikissa tilanteissa kunnioittaa Suomen suvereniteettia. Hyvä sopimus, joka on toistaiseksi myös muilla Pohjoismailla, Ruotsilla, Norjalla ja Tanskalla, ja se mahdollistaa myös ikään kuin pohjoismaisen ulottuvuuden tämän kokonaisuuden sisällä.

Sosiaalidemokraatit suhtautuvat tähän sopimukseen myönteisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.28 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuo synkkä sota alkoi keväällä 22, niin pian sen jälkeen tehtiin useita toimenpiteitä, joilla on vahvistettu Suomen turvallisuutta. Yksi niistä oli linjaus siitä, että lähdemme tiivistämään Suomen ja Yhdysvaltain keskinäistä puolustusyhteistyötä, ja tämä DCA-sopimus on siitä konkreettinen tulos.

Sopimus on mielestäni merkittävä, parantaa Suomen turvallisuutta ja täydentää Nato-jäsenyyttämme. Sanoisin, että se sujuvoittaa yhteistoimintaamme Yhdysvaltain kanssa kaikissa turvallisuustilanteissa. Se on nykymaailmassa entistäkin tärkeämpää.

Arvoisa puhemies! Yhdysvallat on meille aivan keskeinen liittolainen. Poliitiikkahan on sellaista, että poliittiset suhdanteet voivat muuttua Atlantin molemmin puolin, mutta sopimus pohja ja liittolaisuus pysyvät.

Lopuksi haluan todeta, että vaikka tiivistämme ja vahvistamme kumppanuuttamme ja liittolaisuuttamme, kaikissa oloissa on välttämätöntä, että pidämme huolta omasta kansallisesta puolustuksestamme, siitä, että se on kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.29 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä turvallisuus on erittäin tärkeä asia, ja sen takia onkin tärkeätä, että tämä DCA-sopimus käsitellään eduskunnassa erittäin huolellisesti ja demokraattisesti. Terveessä demokratiassa on myös sijaa kriittiselle keskustelulle ja myös avoimelle kansalaiskeskustelulle, ja tämä on ehkä tässä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ollut semmoinen asia, joka viime vuosina on jäänyt vähemmälle huomiolle.

Niin kuin edustaja Saramo tässä edellä painotti, niin Suomen ei tule sallia ydinaseita alueellaan missään olosuhteissa, ja tämä on asia, joka ei saa jäädä tässä eduskuntakäsittelyssä millään tavalla epäselväksi. Pidän hyvänä esimerkiksi Norjan linjausta tässä asiassa. Meille on tietenkin tärkeätä myös, että tätä omaa lainsäädäntöä tässä suhteessa ei myöskään avata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

14.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ulkoministeri Elina Valtosta ja puolustusministeri Antti Häkkästä hyvästä työstä. Tämä Suomen ja Yhdysvaltain välinen DCA-sopimus, puolustusyhteistyösopimus, on merkittävä kokonaisuus. Kun naapureita emme voi valita, niin onneksi voimme valita ystävämme. Tämä DCA-sopimus on yksi turvallisuutemme tärkeä uusi peruskivi vahvalle, uskottavalle maanpuolustukselle. Oma puolustus, korkea maanpuolustustahto, joka täällä on esille noussut, Nato, kahdenväliset ja monenväliset puolustusyhteistyösopimukset ja nyt Yhdysvaltain kanssa DCA-sopimus — nämä kaikki vahvistavat meidän omaa turvallisuuttamme epävakaaan diktatuurin naapurissa. Itse uskon, että tämä sopimus saadaan eduskunnassa nopeasti käsiteltyä hyvällä, demokraattisella, avoimella käsittelyllä, niin kuin nyt on tapahtunut, ja sen kautta voimaan. Turvallisuuden takaaminen on meidän kansanedustajien keskeisin tehtävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

14.31 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikä voisikaan olla sopivampi päivä käydä keskustelua Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä puolustusyhteistyösopimuksesta kuin tämä päivä: puolustusvoimain lippujuhlan päivä, marsalkka Mannerheimin syntymäpäivä, suomalaisen maanpuolustuksen suuri juhlapäivä, jota symboloi suomalainen paraati Hangossa tänään tällä kertaa.

Arvoisa puhemies! Yhdysvallat osoittaa kaikille Pohjoismaille sekä Baltian maille arvostusta solmimalla puolustusyhteistyösopimuksia kahdenvälisesti. Niillä lujitetaan entisestään maiden välisiä suhteita, ja sopimuksessa korostetaan molempien maiden suvereniteettia sekä kansallisen lainsäädännön kunnioitusta. Mielestäni on hienoa, että itsenäisenä valtiona saamme tasavertaisena kumppanina solmia sopimuksia, joissa lähtökohtana on molempien maiden arvostus toista kohtaan. Lisäksi tämän sopimuksen myötä saamme Itämerelle turvallisuutta lisää. Venäjälle tärkeä väylä, meille suomalaisille Itämeri elintärkeä väylä — nyt sen ympärille on syntymässä turvallinen yhteisö. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.32 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! DCA-sopimuksen tehtävänä on vahvistaa nimenomaan Suomen turvallisuutta, ja se täydentää osaltamme Nato-jäsenyyttä. Niin kuin täällä aikaisemminkin on todettu, sopimus ei sinänsä ole ketään vastaan, vaan nimenomaan luo suomalaisille turvallisuutta, tuo Naton myös käytännön rakenteisiin tänne kotimaahan. Voikin sanoa, että DCA-sopimus on eräänlainen sääntökirja, joka luo nyt selkeät puitteet Suomen ja Yhdysvaltain väliselle sotilaalliselle yhteistyölle. Oli erinomaisen hyvä, että arvoisa ulkoministeri mainitsi myös tämän ydinenergialakiasian ja siihen yhteyteen myös tämän Suomen suvereniteetin lainsäädännön osalta, tuomiovallan osalta siltä osin kuin se DCA:han on kirjattu.

Pidän tärkeänä, että sopimus etenee eduskunnan käsittelyssä nopeasti, tarkasti. Meillä on perustuslakivaliokuntavaihe vielä tässä, joka sekin on tälle sopimukselle ehdoton edellytys, niin kuin hallitus omassa paperissaan toteaa. Mutta pidän tärkeänä myös, että korostamme, että tämä ei muuta meidän peruspilareitamme: [Puhemies koputtaa] yleinen asevelvollisuus, koko maan puolustaminen ja vahva maanpuolustustahto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.34 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on tänään niin sanottu DCA-sopimus, Suomen ja Yhdysvaltojen välinen yhteistyösopimus puolustuksessa, ja kuten täällä aikaisemmissa puheenvuoroissa asiantuntevasti edustajat Savola ja Kaikkonen ovat todenneetkin, niin keskustan eduskuntaryhmä tukee tätä sopimusta. Kuten keskustelussa on esille tullut, niin tähän on oikeudellisesti hyvin vaativa, vaatii vaikeutetun lainsäätämisyjärjestyksen, mutta olen vakuuttunut siitä, että eduskunnan valiokunnat käsittelevät tämän sillä vakavuudella ja huolellisuudella, mitä tarvitaan, ja saadaan tämä sopimus hyväksyttyä. Mielestäni tämä täydentää omalta osaltaan Suomen Nato-jäsenyyttä ja on erittäin positiivinen asia meille. Varmasti tulevaisuudessa korostuu erityisesti Pohjolan yhteinen puolustus, miten Suomen, Ruotsin ja Norjan puolustus kytketään entistä enemmän yhteen, tällainen Pohjolan linnake -ajattelu.

Arvoisa puhemies! Haluan tässäkin kohtaa vähän niin kuin paikallisesti ja likietyisesti vielä ottaa sen esille, että Kauhavan sotilaslentokenttä on jatkossakin niin Suomen puolustusvoimien kuin liittokunnankin käytössä. Kauhavalaiset ovat aina valmiita, jos isänmaa sitä tarvitsee, [Puhemies koputtaa] isänmaalliset tarpeet tarvitsevat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.35 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Valtoselle selkeästä esittelystä ja ministeri Häkkäselle myös.

Ymmärrän hyvin, että kansalaisten keskuudessa tämä sopimus joissain tapauksissa saattaa herättää paljon oikeusturvaan ja oikeudenkäyttöön liittyviä kysymyksiä, ja joskus nämä esitetyt huolenaiheet ovat jopa täysin vastakkaisia. Viime viikolla sain nimittäin lähes samalla minuutilla kaksi sähköpostia kansalaisilta. Toisessa oltiin huolissaan siitä, pääseekö tänne tuleva amerikkalainen sotilas rikoksen tehdessään nyt kuin koira veräjästä; sitten toisessa postissa taas pelättiin, ettei nyt vaan ketään amerikkalaista sotilasta tuomita kuolemaan, jos täällä Suomessa kaidalta polulta erehtyy. No, näille ihmisille, joille olen sitten vastannut, olen sanonut, että pelko pois. Kuten ministeri Valtonenkin ja monet muutkin täällä totesivat, Yhdysvalloilla on vastaava sopimus useiden muidenkin eurooppalaisten Nato-maiden kanssa. Esitetyn kaltaisista huolista ei esimerkiksi Tanskassa tai Norjassa ole mitään viitteitä, [Puhemies koputtaa] ei ole uutisoitu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

14.36 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! DCA-sopimus on välttämätön osa Suomen puolustusjärjestelyjä Nato-sopimuksen ja Nato-sofa-sopimuksen täydentäjänä.

Keskustelussa on viitattu niihin ongelmiin, jotka koituvat pitkälti siitä, että nämä Yhdysvaltain solminat DCA-sopimukset ovat luonteeltaan vakiosopimuksia. Tietyt perusfundamentit ovat aina samanlaisia, eikä päästä täysin ikään kuin suvereenisti sopimaan meille parhaiten sopivista yksityiskohdista, ja tässä keskustelussahan on jo puolen tusinaa kohtaa käyty läpi. Sopimuksen valmistelun aikana ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta saivat tietoa näistä ja pystyttiin ikään kuin konsultoimaan, mitä kaikkea voidaan tehdä tässä sopimusrakenteessa, jotta Suomelle ja Suomen oikeusjärjestykselle tulevat ongelmat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

ovat mahdollisimman vähäisiä, ja nähdäkseni ministeriöt ovat siinä onnistuneet aika hyvin. Myöskin tämä hallituksen esitys kokonaisuutena tuo hyvin julki ne tavat, joilla toimien [Puhemies koputtaa] Suomi pitää mahdollisimman pieninä nämä vaikutukset Suomen parlamentaariseen, demokraattiseen ja oikeudelliseen elämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.38 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Erinomaista keskustelua, kiitos siitä. Nyt ennen kuin unohdan, haluan kyllä kiittää myös Suomen erittäin hyvää virkakuntaa tästä työstä. Täällä on ministereitä kiitetty, mutta ilman sitä työhönsä paneutuvaa otetta ei oltaisi tässä pisteessä, ja tämä työhän on alkanut tosiaan jo edellisellä hallituskaudella. Eli kiitos.

Mutta sitten kysymyksiin. Yritän olla nopea, ja sitten valiokuntakäsittelyssä toki tulee laajemmin, yksityiskohtaisesti vastauksia kaikkien edustajien kysymyksiin.

Edustaja Niemen kysymyksiin yhteisistä alueista: lähtökohtaisesti tosiaan alueet ovat yhteiskäytössä, mutta Suomella on mahdollisuus osoittaa niistä osia omaan käyttöönsä ja vastaava oikeus on myös Yhdysvalloilla. No, kaikki rakennukset ja rakennelmat, joita alueelle tehdään, ovat Suomen omaisuutta.

Sitten tämä rikoskäsittely ja tuomiovalta. Tässä oli useampikin kysymys, mutta sanon niin, että jos rikos tapahtuu vapaa-ajalla, niin silloin tuomiovalta on ensisijaisesti Yhdysvalloilla. Jos Suomi katsoo, että tällä kyseisellä asialla on erityistä merkitystä Suomelle, Suomi voi peruuttaa silloin tuomiovallasta luopumisen ja silloin päätöksen tekee valtakunnansyyttäjä.

Sitten myös edustaja Eerolan nostamiin hyviin kansalaisten huoliin: on täysin totta, että näiden sopimusten määräykset eivät siis vapauta ketään rikosoikeudellisesta vastuusta, vaan sopimuksessa määritellään, miten tuomiovalta määräytyy kahden valtion välillä, ja tässä on tosiaan näitä erityiskysymyksiä erityisesti tähän kuolemanrangaistukseenkin liittyen.

Sitten edustaja Savolan kysymys, miten tämä tiivistää pohjoismaista yhteistyötä. No, nyt pelkästään jo se, että olemme kaikki Pohjoismaat Natossa, antaa tietysti aivan valtavan hyvän viitekehyksen meidän yhteistyön tiivistämiselle ulko- ja turvallisuuspolitiikassa erityisesti puolustuksen saralla. Ja toden totta myös se, että kaikilla mailla on DCA-sopimus, joka on kaikilla tärkeimpien määräysten osalta lähes samanlainen, toki helpottaa yhteistyötä ja sitä kautta parantaa meidän pelotettamme ja puolustustamme olennaisesti.

Sitten edustaja Tynkkysen yksityiskohtaisiin kysymyksiin. Ensimmäiseksi mitä tulee Norjan ja Tanskan lähtökohtaan ydinräjähteiden osalta. No, meillä tosiaan on päädytty siihen, että kun me ollaan kirjattu yleisesti kansallisen lainsäädännön kunnioittamisvelvoite, niin se sisältää meidän ydinenergialain ja sen kunnioittamisen. Suomen ydinenergialaki tosiaan kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen, ja se kieltää myös ydinaseiden kuljettamisen Suomen kautta.

Mitä tulee edustaja Tynkkysen toiseen kysymykseen, kysymykseen kuolemanrangaistuksesta: silloin kun kuolemanrangaistus uhkaisi, niin Suomi tosiaan voisi peruuttaa tuomiovallan, ja kysymys kuuluu, että miksi ei aina. No, Suomen viranomaisella on velvoite aina toimia Suomea sitovien perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti. Silloin tosiaan, kun meillä on yksiselitteinen kuolemanrangaistuksen kieltö, niin se käytännössä tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

koittaisi sitä, että suomalaisella viranomaisella olisi velvollisuus toimia siten, että tuomiovallan luopumisesta peruutetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.42 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies, hyvät kansanedustajat! Historiallinen päivä: eduskuntaan, eduskunnan käsittelyyn sopimus, joka on painava mit-taluokassaan, ja tietysti, kun katsotaan vähän Euroopan turvallisuustilannetta, se on välttämätön.

Siitä hyvä huomio: kiitos laaja-alaisesta tuesta kaikista puolueista tälle sopimukselle. Kiitos myös aiemmalle hallitukselle, joka itse asiassa käynnisti tämän, ja haluan muistuttaa siitä, että tämä on hyvin pitkälti tietysti vakiosopimusmuotoinen, eli kun sopimusta käynnistettiin, kuten täällä edustaja Kaikkonen kuvasi, silloin jo tiedettiin suurin piirtein se rakenne. Nyt on neuvoteltu jonkin verran lisää, ja olennainen kysymys on toimeenpano, joka käynnistyy sitten tämän käsittelyn jälkeen.

Puolustuksen pilarit, neljä keskeistä kokonaisuutta: Aina tinkimättömästi — vähän juhlapäivän nimessäkin — oma kansallinen puolustus, jota pidämme koko ajan ykkössijalla myös Nato-jäsenyyden aikana. Kakkosena on Naton uskottava toimintakyky täällä Pohjolassa, jossa on monta raidetta nyt etenemässä. Kolmantena pilarina on tämä puolustusyhteistyörakenne, jossa USA-pilari ja pohjoismainen pilari ja JEF-yhteistyö ovat kolme keskeisintä pilaria. Ja neljäntenä ovat kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuuden järjestelyt.

Tämän puolustusyhteistyön pilarissa USA-sopimus näyttää nyt erittäin keskeistä roolia, koska siihen ankkuroidaan nyt tuoreeltaan allekirjoitettu pohjoismaisen puolustuksen uusi laaja-alainen sopimusasiakirja. Pari kolme viikkoa sitten allekirjoitettiin sopimusasiakirja, joka kattaa kovan operatiivisen suunnittelun aina huoltovarmuuteen asti, ja se yhdistetään DCA-sopimukseen, joka on kaikilla Pohjoismailla, ja Naton puolustus suunnitelmien tukemiseen Pohjolassa. Näin siis toimii kokonaisuus, jossa kaikilla on oma roolinsa, ja DCA-sopimus näyttää tässä erittäin keskeistä roolia.

Korostan siis sitä, että kun eduskunta huolellisesti käsittelee tämän, pääsemme heti toimeenpanoa käynnistelemaan, siis käytännössä suunnittelemaan kriisitilanteita varten joukkojen liikuttelua, ennakkovarastointia ja muita järjestelyjä, joista jo tällä hetkellä käydään keskustelua sitä silmällä pitäen, että eduskunta tämän jossain vaiheessa hyväksyy — toivottavasti mahdollisimman piakkoin. Muiden Pohjoismaiden kanssa tässä on koordinaatio myös käynnissä, ja tätä tehdään yhteisenä Pohjolan puolustuksen rakentamisena, kokonaisuutena.

Lopuksi haluan vielä nostaa esiin myös sen, että meidän USA-puolustusyhteistyösuhde on käytännössä hyvin laaja-alainen, useita eri asiakirjoja, sopimuksia kattava kokonaisuus, jota on Hornet-hankinnoista lähtien 90-luvulta syvennetty eri pilareilla: teknologia- ja materiaaliyhteistyötä, F-kolmevitostia, kyberpuolustusta, ja vuonna 2016 allekirjoitettiin hyvin kattava puolustuksen asiakirja. Ja tämä DCA-sopimus tulee tähän laajaan puolustusyhteistyön asiakirjaperheeseen sille sijalle, jossa suunnitellaan Suomen maaperällä tapahtuvaa puolustautumista. Mutta meillä on myös laaja-alaisesti paljon muutakin USA-yhteistyössä. Eli tässä suunnitellaan, miten USA:n kanssa puolustetaan Suomen aluetta, ja tämä on nyt fokusalueena tämän vuoden aikana, kuinka tämä toimeenpano saadaan mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti vietyä eteenpäin. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.51.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Siellä ensimmäisenä listalla on edustaja Kiuru, Pauli.

16.51 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Valtonen piti hyvän esittelypuheen, ja hyviä debattipuheenvuoroja käytiin.

Turvallisuudestaan tässä on kysymys. Puolustusyhteistyösopimus parantaa sitä viitekehystä ja kokonaisuutta, mihin suuntaan olemme määrätietoisesti viime vuodet kulkeneet tässä muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. On tärkeää saada ennakkotieto siitä, mitä ympärillä tapahtuu, ja siihen auttavat tiedustelulait, jotka hyväksyttiin 2019. On tärkeää, että meillä on liittolaisia, ja siihen auttaa Nato-jäsenyys vuodelta 2023. Nato on kuitenkin iso, ja se toimii konsensusperiaatteella, päätöksenteko saattaa olla hidasta, ja jotta pystymme toimimaan tarvittaessa nopeasti, niin DCA-sopimus auttaa siinä. Varastointi, koulutus, yhteistoimintaharjoitukset — tämän tyyppiset asiat auttavat sellaisessa tilanteessa, missä nopeaa toimintaa mahdollisesti tarvitaan. Mitä parempi sopimuskehikko, sopimusjärjestelmä, meillä on, sen parempi pelotevaikutus myös on, jotta näitä ei sitten tarvitsisi missään tilanteessa edes käyttää. Siihenhän sillä pyritään.

Kaikissa sopimuksissa on hyvä olla tieto siitä, miten sopimuksesta voi irtautua, ja kun ikään kuin äänestäjinä, kansanedustajina, äänestämme sopimuksen puolesta tai mahdollisesti vastaan — kuka mitenkään äänestää — niin on hyvä ymmärtää se, minkä puolesta äänestää ja mihin sopimus meitä sitoo. Tässä hallituksen esityksessä ja sopimus pohjassa on kerrottu se, että sopimus on voimassa kymmenen vuotta ja siitä on mahdollista päästä irti, jos vuosi ennen irtisanomisaikaa siitä sitten jompikumpi haluaa ilmoittaa, että sopimuksellinen tila ei enää tyydytä.

Kiinnitin huomiota tuohon kymmenen vuoden aikajaksoon, ja en tiedä, onko omaa ajattelua vai onko siinä taustalla jotain laajempaakin, mutta ainakin se sopii hyvin yhteen USA:n presidentinvaalien kanssa. Kun miettii, miten neljän vuoden välein USA:ssa on presidentinvaalit, ja nyt kun ajatellaan, että jos tämä sopimus todennäköisesti tulee voimaan ja sitoudumme siihen, niin seuraavalla USA:n presidentinvaalikaudella siihen ei voi tehdä muutoksia. Eli tällainen nopeatempoinen ja äänestäjiä kosiskeleva lähestymistapa ei ole mahdollista, ja se on mielestäni hyvä asia tällaisissa turvallisuuspoliittisissa viitekehystäkäsitlevissä teemoissa.

Näen, että tässä on oikeat askelmerkit eteenpäin, ja Suomen turvallisuus tästä ymmärtääkseni vain paranee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

16.55 Tomi Immonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään puolustusvoimain lippujuhlan päivänä ja marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä on mitä parhain ajankohta keskustella täällä eduskunnassakin maan puolustuksesta ja DCA-sopimuksesta osana sitä, siis Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä puolustusyhteistyösopimuksesta. Itse painottaisin vahvasti jokaista sanaa: puolustus, yhteistyö ja sopimus.

Puolustusliitto Naton yhteenkään jäsenmaahan ei ole hyökätty sen 75 vuoden aikana, jona Nato on ollut olemassa. Mielestäni tämä seikka korostaa nimenomaan myös puolustuksellista elementtiä, jota myös Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sopimus tarkoittaa 30 artiklan voimin, niistä toimintatavoista, joilla Suomen puolustusta voidaan entisestään vahventaa länsimaaisia arvoja edistävän suurvallan kanssa. Siitä tässä on kyse: puolustuksen parantamisesta.

Puolustusyhteistyösopimuksesta löytyy myös sana ”yhteistyö”. Yhteistyö: toisen suvereniteetin ja kansallisen itsemääräämisoikeuden kunnioitus. Siitä tässä sopimuksessa on myös kyse. Yhteistyössä ja yhdessä määritetään niitä asioita, joilla edistetään yhteisymmärrystä, jotta yhteiset puolustukselliset tavoitteet toteutuvat. Sopimuksessa useassa kohdassa korostetaan nimenomaan yhteistä ja vahvaa pyrkimystä molemminpuoliseen kunnioitukseen.

Sopimus: siitä on myös kyse puolustusyhteistyösopimuksessa. Molemmat maat ovat saaneet esittää omia tavoitteitaan ja lopputuloksena on yhteisymmärrys yhteistyön syventämiseksi, niin hyvä yhteisymmärrys, että molemmat valtiot ovat halunneet siihen sitoutua. Samanlainen sopimus Yhdysvalloilla on kaikkien Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa, joten me kaikki yhdessä muodostamme Itämeren ympärille vahvan ja yksituumaisen valtioiden joukon, joka suhtautuu oman alueensa turvallisuuteen vakavasti ja sitä yhdessä edistäen samansisältöisillä sopimuksilla.

Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on hienoa, että maan hallitus tässäkin asiassa on edistämässä ei pelkästään Suomen turvallisuutta, vaan hallitusohjelman kirjausten mukaisesti näin myös Itämeren turvallisuutta ja vakautta. Olisi kerrassaan noloa, jos Suomi ainoana Pohjoismaana jättäisi liittymättä omien liittolaistemme sopimusperheeseen jonkun yksittäisen sopimusteknisen yksityiskohdan vuoksi. Tärkeintä meille täällä salissa, meille edustajille, lieenee ensisijaisesti Suomen oma turvallisuus ja hyvinvointi, ja sitä meidän osalta tämäkin sopimus edistää.

Haluan esittää kiitokseni hallitukselle ja ministereille hyvän sopimuksen valmistelusta, ja toivon täällä salissa sille nopeaa käsittelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Limnell.

16.58 Jarno Limnell kok: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin juhlovaa tänään puhua täällä eduskunnassa puolustusyhteistyösopimuksesta päivänä, jolloin vietämme puolustusvoimain lippujuhlan päivää. Mutta tänään on myös Toivon nimipäivä, ja itselleni ainakin toivo näyttäytyy ehkä tärkeimpänä politiikan tekemisen asiana — luoda toivoa ja perusteltua tulevaisuudenuskoa — ja sitä me tässä maailmanajassa epävakaa ja yhä epävakammaksi käyvässä turvallisuusympäristössä todellakin tarvitsemme. Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta on pidettävä poikkeuksellisen hyvää huolta.

Itse näen, että tänään käsiteltävä Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyösopimus on meidän turvallisuuspoliittisessa henkivakuutuksessa kolmas lenkki. Ensimmäinen ja kaikkein tärkein lenkki on, kuten tiedätte, maanpuolustustahtoinen ja maanpuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

lustuskykyinen Suomen kansa. Saimme tähän toisen lenkin, erittäin vahvan sellaisen, viime vuonna, kun me liityimme Natoon ja myös artikla 5:n yhteistyösopimuksiin. Nyt me syvennämme tätä verkkoa entisestään. On erittäin tärkeää, kun me huolehdimme Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta, että meillä on Naton sisällä vielä erityisiä kumppanuuksia ja kumppanuusjärjestelyitä, joilla me osoitamme tahtoa, kykyä ja ennen kaikkea myös yhteistyökykyä huolehtia suomalaisten turvallisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että jokainen tässä salissa yhtyy siihen ajatukseen, että meidän tehtävänä on huolehtia suomalaisten vakaudesta ja siitä — vaikka historian valossa näyttää, että aina aika ajoin sota pääsee yllättämään — että tämä kansakunta ei enää koskaan sotaan joutuisi. Kaikkein paras tae sille on se, että me nostamme kynnyksen, me nostamme pelotteen hyvin korkealle, jotta mahdollinen hyökkääjä miettii toisen, ehkä kolmannenkin kerran, lähteekö meitä koettelemaan vai ei. Tällä puolustusyhteistyösopimuksella Yhdysvaltojen kanssa me vahvistamme Suomen turvallisuutta ja vakautta ja me myöskin varaudumme, ja näinä maailmanaikoina sitä toivoa luodaksemme varautuminen on viisautta.

Lämmin kiitos kaikille lakiesityksen valmistelijoille. Tästä on hyvä jatkaa, ja uskon, että tässä salissa löytyy päättäväisyyttä viedä tämä lakiesitys läpi ja siten vahvistaa Suomen turvallisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo poissa, edustaja Kopra poissa, edustaja Hiltunen poissa. — Anteeksi, Koskela oli siellä välillä. Olkaa hyvä, edustaja Koskela.

17.02 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä Suomen turvallisuus on ensiarvoisen tärkeä asia. Siksi tämä DCA-yhteistyösopimus on käsiteltävä eduskunnassa tarkasti ja huolellisesti. Kyseessä on suvereniteetin kannalta merkittävä ulko- ja turvallisuuspoliittinen muutos, josta tarvitaan myös avointa ja reipastakin kansalaiskeskustelua. Lisäksi tarvitaan tarpeellinen aika eduskuntakäsittelylle.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa itse kaksi asiaa, jotka minusta ovat tämän DCA:n suhteen päälinjallisia kysymyksiä, jotka itseäni pohdituttavat. Ensimmäinen asia on ydinaseet, ja toinen on kuolemanrangaistus ja siihen liittyvä Suomen tuomiovalta.

Ydinaseista toteaisin, että Suomen ei tule sallia ydinaseita alueellaan missään olosuhteissa, ja vasemmistoliiton mielestä ydinaseet olisi pitänyt kieltää tässä Suomen DCA-sopimuksessa erikseen, kuten Norja on omassa sopimuksessaan tehnyt ja kuten täällä aiemmin debatissa kävimmekin keskustelua aiheesta. Tässä Suomen sopimuksessa viitataan kuitenkin Suomen lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden kunnioittamiseen ja Suomen ydinenergialakiin, joka kieltää ydinaseiden maahantuonnin, valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen Suomessa. Tästä on tietenkin pidettävä kiinni, mutta edelleen korostaisin, että olisin pitänyt tarkoituksenmukaisena sitä, että Suomen DCA-sopimuksessa ydinaseet olisi kielletty erikseen.

Arvoisa puhemies! Toinen kysymys, jonka haluan itse tässä nostaa, on kuolemanrangaistus ja siihen liittyvä tuomiovallan luovutus. Eli kuolemanrangaistukseen liittyvien kysymysten osalta DCA ei tuo Nato-sofaan nähden muuta uutta kuin tämän Suomen lähtökohtaisen luopumisen rinnakkaisesta tuomiovallasta ja mahdollisuuden peruuttaa tämä luopuminen. Tämä ei kuitenkaan ole mitätön asia, eli kun Nato-sofan mukaan toista valtiota voi pyytää luopumaan tuomiovallasta, niin DCA:ssa Suomi oletusarvoisesti luopuu kai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

kesta tuomiovallastaan. Suomella on kuitenkin oikeus peruuttaa tuomiovallasta luopuminen yksittäisissä tapauksissa, mutta periaate on siis erilainen kuin Nato-sofassa, jossa lähtökohta tuomiovallan suhteen on ikään kuin päinvastainen. Tässä Nato-sofan yhteydessä USA:n kanssa on tehty noottien vaihto liittyen kuolemanrangaistukseen, ja se koskee myös DCA-sopimusta. Tässä noottien vaihdossa on muun muassa todettu yhteisymmärrys siitä, että USA:n on kunnioitettava Suomen lainsäädäntöä ja kansainvälisiä velvoitteita. Vaikka tämä noottien vaihto ei ole oikeudellisesti sitova, niin sitä tulee tämän sopimuksen mukaan kunnioittaa, ja näin ollen suomalaisten viranomaisten tuleekin soveltaa Nato-sofan ja DCA:n sopimusvelvoitteita Suomen ihmisoikeusvelvoitteet huomioivalla tavalla niin, että soveltamisessa turvataan kuolemanrangaistuksen kieltoon liittyvien perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden toteutuminen. Suomalaisten viranomaisten tulee kieltäytyä esimerkiksi kiinniottoa, pidättämistä tai luovuttamista koskevista pyynnöistä, mikäli henkilöä uhkaa kuolemanrangaistus. Suomi voi myös pyrkiä aktiivisesti pyytämään ja ottamaan tuomiovaltaa itselleen.

Arvoisa puhemies! Tähän DCA-sopimukseen liittyvä tuomiovallan luovuttaminen ei ole mitätön asia, ja muun muassa siksi toivon, että tälle DCA:lle suodaan tarkka ja huolellinen eduskuntakäsittely.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

17.06 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä puolustusyhteistyösopimuksesta on historiallinen. Sen myötä yhteistyöstämme Naton liittokunnan suurimman ja sotilaallisesti vahvimman jäsenmaan kanssa voi tulla entistä tiiviimpää ja saumattomampaa. Yhdysvallat on jo aiemmin ollut yksi Suomen keskeisimmistä liittolaismaista, joten sopimus on jatketta maidemme väliselle pitkän linjan turvallisuuspoliittiselle yhteistyölle sekä osa Nato-prosessia.

DCA-sopimuksella pyritään vahvistamaan Suomen puolustusta mahdollistamalla Yhdysvaltojen maahantulo, läsnäolo, harjoittelu ja puolustusmateriaalin ennakkosijoittaminen Suomessa sopimuksessa sovittavalla tavalla. Sopimus täydentääkin hiljattain eduskunnassa hyväksyttyä Nato-sofa-sopimusta, joka käsittelee Nato-maiden joukkojen oikeudellista asemaa niiden oleskellessa toisen sopimuspuolen alueella.

DCA-sopimuksen on ennen kaikkea tarkoitus entisestään vahvistaa maamme turvallisuutta. Se on tärkeä osa täydentämään tuoretta Nato-jäsenyyttämme, etenkin vallitsevassa turvallisuustilanteessa. Tarkoituksena on, että jatkossa sopimuksen luomien puitteiden myötä Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistoiminta on sujuvaa kaikissa turvallisuustilanteissa. Myös puolustusta voidaan liittokunnan alueella tarvittaessa viedä täytäntöön mahdollisimman nopeasti ja sujuvasti, kun yksityiskohdista on sovittu etukäteen. Onkin huomattava, että sopimus on luotu omista turvallisuustarpeistamme lähtien eikä sitä ole myöskään suunnattu ketään vastaan. Tärkeää on, että Suomi ei ole tässä luovuttamassa itsemääräämisoikeuttaan vaan sopimuksen mukaisessa toiminnassa kunnioitetaan kaikilta osin maamme suvereniteettia, lainsäädäntöä ja kansainvälisoikeudellisia velvoitteita.

Suomen DCA-sopimus ei ole ainutlaatuinen, vaan Yhdysvalloilla on vastaavanlaisia sopimuksia useiden maiden kanssa. Muista Pohjoismaista Ruotsilla, Tanskalla ja Norjalla on neuvoteltu pitkälle samankaltaiset sopimukset Yhdysvaltojen kanssa. Pohjolan maat muodostavat selkeän puolustuksellisen kokonaisuuden, ja onkin hyvä, että DCA-sopimus kyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

kee Suomen osaksi Pohjoismaiden turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa.

Samalla on huomattava, että vaikka puolustusyhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa tiivistetään, on selvää, etteivät maanpuolustuksemme kulmakivet muutu. Suomen puolustus perustuu, kuten tähänkin asti, yleiseen asevelvollisuuteen, laajaan ja koulutettuun reserviin, koko maan puolustamiseen sekä korkeaan maanpuolustustahtoon. Näistä pidämme kiinni jatkossakin. Puolustusratkaisuumme täydentää ja vahvistaa liittokunnan yhteinen puolustus ja pelote.

Arvoisa puhemies! DCA-sopimukseen sisältyy paljon perustavanlaatuisia yksityiskohdita, joilla on myös perustuslakikytköksiä. Siksi pidän tärkeänä, että sopimus näine yksityiskohtineen käsitellään eduskunnassa kaikin puolin huolellisesti. Esimerkiksi kysymykset joukkojen maahantulosta, tilojen ja alueiden käytöstä sekä rikosoikeudellisesta tuomiovallasta tulee selvittää tarkasti. Kysymyksiä käsiteltiin jo Nato-sofa-sopimuksessa, mutta DCA:ssa sovitut yksityiskohdat poikkeavat joiltain osin sofa-sopimuksesta. On tärkeää, että varsinkin oikeudellisesti haastaviin kysymyksiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Paljon yhteiskunnallista keskustelua on viime aikoina herättänyt myös muun muassa kysymys ydinaseista. Yhdysvaltojen pelote perustuu viime kädessä ydinaseisiin. Naton jäsenmaana ja Yhdysvaltain liittolaisena olemme myös tekemisissä ydinasepelotteen kanssa. Ydinasekysymyksen kannalta pidän erityisen tärkeänä painottaa, että DCA-sopimuksessa sovittu velvoittaa lainsäädäntömme kunnioittamiseen. On myös syytä huomata, että kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, nykyisen politiikan mukaan Yhdysvalloilla ei ole suunnitelmaa, aikomusta tai syytä sijoittaa ydinaseita uusiin maihin.

Arvoisa puhemies! Vallitsevassa maailmantilanteessa on välttämätöntä, että pyrimme entisestään vahvistamaan kansallista turvallisuuttamme, ja tässä puolustusyhteistyön tiivistäminen ja sujuvoittaminen Yhdysvaltojen kanssa on keskeinen osa. Samalla meidän on ensiarvoisen tärkeää huolehtia suvereniteettimme säilyttämisestä. Toivonkin, että valio-kunnissa käsitellään tätä tärkeää sopimusta huolellisesti ja turhaan kiirehtimättä, vaikkakin viivyttelämättä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

17.11 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Puolustusyhteistyön vahvistaminen on tarpeellista ilmeisistä syistä, ja sen ehtojen ja puitteiden määrittäminen sopimuksella on paitsi järkevää, osittain jopa välttämätöntä, ja tähän nyt käsitellyssä oleva DCA-sopimus pyrkii vastaamaan. Iso osa sopimuksen sisällöstä on aika ilmeisen ongelmaton ja osin teknistäkin, jos katsotaan vaikka kirjauksia autojen rekisterikilpien myöntämisestä, mutta samaan aikaan sopimuksessa on myös periaatteellisesti aika poikkeuksellisia ja erittäin merkittäviä piirteitä jopa niin, että hallituksen esityksessä itsessään käytetään osin ilmauksia ”hyvin poikkeuksellinen” ja ”erityislaatuinen”. Kuvaavaa on se, että hallituksen esityksessä sopimuksen suhdetta perustuslakiin kuvaava osio on liki 30 sivua pitkä.

Puhutaan siis hyvin merkittävästä ja osin monimutkaisestakin kokonaisuudesta, jonka takia se on perusteltua käsitellä eduskunnassa seikkaperäisesti. Käyn itse omassa puheenvuorossani läpi kaksi nähdäkseni aika perustavanlaatuaista kysymystä ja sitten joukon hie-man tarkempia.

Hallituksen esityksessä korostetaan toistuvasti sitä, miten kaikessa sopimuksen mukaisessa toiminnassa kunnioitetaan kaikilta osin Suomen suvereniteettia, lainsäädäntöä ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

kansainvälisoikeudellisia velvoitteita. Edustaja Hiltunen muun muassa edellä omassa puheenvuorossaan näihin myös useaan otteeseen viittasi, ja hyvä niin — nämä ovat tietysti tässä salissa varmasti jaettuja tavoitteita. Toisaalta, kun hallituksen esityksen tekstiä lukee, siitä piirtyy osin monimutkaisempi kuva. Esimerkiksi vastaanottajavaltion lainsäädännön kunnioittaminen ei voisi kuitenkaan johtaa siihen, että yhdessä sovitun toiminnan toteuttaminen estyisi tai siitä tulisi käytännössä hyvin hankalaa. Yhdysvaltojen joukot noudattavat Yhdysvaltojen lainsäädäntöä mutta kunnioittavat Suomen lainsäädäntöä. Myös kunnioittamisvelvoite tarkoittaa sitä, että Yhdysvallat ei puolustusyhteistyösopimuksen mukaisessa toiminnassa ole suoranaisesti velvoitettu noudattamaan Suomen lainsäädäntöä mutta pyrkii toimimaan mahdollisimman pitkälle sen mukaisesti. Sanotaanpa hallituksen esityksessä vielä suoremmin: ”USA:n joukot eivät ole sidottuja Suomen lainsäädännön noudattamiseen.”

Kun kuuntelin tänään tässä salissa keskustelua tästä sopimuksesta, niin aika monessa puheenvuorossa ykskantaan todettiin, että sopimus velvoittaa Yhdysvallat noudattamaan Suomen lainsäädäntöä. Hallituksen esityksen tästä antama kuva on toisenlainen.

On myös merkillepantavaa, että kaikki sopimusten tulkinnasta aiheutuvat erimielisyydet on tarkoitus ratkaista neuvottelemalla sopimusosapuolten kesken. Mitäs sitten tehdään, jos neuvottelu ei tuota haluttua tulosta? Niin valtioneuvoston kanslia, oikeuskansleri kuin eduskunnan oikeusasiamieskin ovat kiinnittäneet huomiota kysymykseen, mitä tapahtuu, jos osapuolten näkemyksiä ei pystytä yhteensovittamaan. Tähän kysymykseen en löydä hallituksen esityksen sivuilta vastausta.

Toinen perustavanlaatuisempi kysymys itselläni on se, että sopimus on tosiaan aluksi voimassa kymmenen vuotta, minkä jälkeen se voidaan irtisanoa vuoden varoitusajalla. Tästä seuraa se, että ensimmäisen kymmenen vuoden aikana Suomella ei ole mahdollisuutta irtisanoa sopimusta, vaikka niin haluttaisiin. Tällä pitkällä kestolla on hyvät puolensa, joita tässä edellä puhuneet ovat tuoneet esiin. Semminkin kun Yhdysvaltain sisäpolitiikka on tunnetun poukkoilevaa ja epävakaa, voi olla Suomen etukin, että Yhdysvallat sidotaan kymmeneksi vuodeksi tämänkaltaiseen sopimukseen. Kääntöpuolena sitten on se, että samalla sidotaan myös Suomen kädet, enkä nyt ajattele meitä, tällä meneillään olevalla vaalikaudella eduskunnassa istuvia, vaan meidän jälkeemme tulevia ja sitä seuraavia kansanedustajia. Kymmenen vuoden aika tarkoittaa sitä, että se sitoo myös seuraavan eduskunnan ja sitä seuraavan eduskunnan kädet riippumatta vaalien tuloksesta. Vaikka itse olen sopimukseen perehdyttyäni valmis sitä tukemaan, olen myös niin vankka demokratian kannattaja, että haluan säilyttää jälkeeni tuleville kansanedustajille mahdollisuuden arvioida Suomen suhdetta tähän sopimukseen uudelleen, jos niin katsotaan tarpeelliseksi.

Sopimus sisältää myös tukun yksittäisiä kysymyksiä, joita tässä on monia jo edellä sivuttu, joten voin nyt ehkä ne itse kuitata aika lyhyesti. Tämä Norjan ja Tanskan suhde ydinaseisiin on kirjattu itse näiden maiden DCA-sopimuksiin mutta ei Suomen DCA-sopimukseen. En olisi nähnyt mitään vahinkoa siinä, että tämä vallitseva asiointi olisi myös Suomen sopimuksessa eksplisiittisesti mukana.

Kuolemanrangaistuksen suhteen ulkoministeri Valtonen aiemmin tänään vastasi, että Suomen viranomaiset ovat velvoitettuja toimimaan niin, että kuolemanrangaistukseen ei voida luovuttaa Suomesta ketään, mutta senkin olisi selvyiden vuoksi voinut kirjoittaa tähän hallituksen esitykseen ja sopimukseenkin suoraan.

Samoin kiinnitin huomiota aiemmin siihen, että Norjan ja Ruotsin DCA-sopimuksissa Yhdysvallat on velvoitettu ilmoittamaan kaikista rikoksista isäntämaalle. Tässä Suomen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

sopimuksessa velvoite koskee ainoastaan sellaisia rikoksia, joista voidaan tuomita yli vuoden rangaistukseen. Itse pitäisin parempana, että Suomella olisi oikeus saada tieto kaikista rikoksista.

Arvoisa puhemies! Aivan viimeisenä havaintona hallituksen esityksessä todetaan yhtäältä, että saamelaiskäräjien kanssa voidaan neuvotella myöhemmässä vaiheessa, ja toisaalta, että Ahvenanmaan maakuntahallinnon kanssa voidaan neuvotella myöhemmässä vaiheessa. Itse olisin pitänyt ihan hyvänä ja tyylikkäänä, että sekä saamelaiskäräjien että Ahvenanmaan maakuntahallinnon kanssa olisi neuvoteltu jo tätä sopimusta laadittaessa ja hallituksen esitystä muodostettaessa, vaikka se ei oikeudellisesti pakottavaa olisi ollutkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.17 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! DCA-sopimuksella teemme historiaa. Suomi on antamassa Yhdysvalloille luvan sotilaalliseen läsnäoloon maassamme, mikä on yhteistyön ja toiminnan varmistamiseksi välttämätöntä. Tämä vahvistaa Suomen turvallisuutta, varautumista, valmiutta ja puolustusta. Se täydentää Nato-jäsenyyttämme ja mahdollistaa nopean ja ketterän toiminnan mahdollisissa kriisitilanteissa. Nyt teemme päätöksiä siitä, miten USA:n joukot eri tilanteissa tulevat puolustamaan Suomea, miten materiaalia varastoidaan ennakolta Suomeen ja miten käytännössä varaudutaan erilaisiin uhkatilanteisiin.

Toiminnan onnistuminen vaatii materiaalista varautumista ja lisäksi jatkuvaa harjoittelua toiminta-alueella. Suomi avaa 15 sotilaskohdettaan yhdysvaltalaisen joukkojen käyttöön. Pohjoisessa Suomessa nämä paikat ja alueet ovat Kemissä, Tervolassa, Rovaniemellä ja Ivalossa. Yhdysvaltalaisia joukkoja harjoittelee jo nyt Suomessa.

DCA-sopimus tekee sotilaiden läsnäolosta, liikkumisesta ja toiminnasta helpompaa ja varmempaa. Tärkeä muutos liittyy puolustusmateriaaleihin, joita voidaan sijoittaa Suomeen ennakoon pahan päivän varalle. Tämä sopimus on maidemme sujuvalle ja joustavalle yhteistyölle erittäin tärkeä. Varastoihimme tulee varsin pian materiaalia, kun sopimus ja siihen liittyvät lait astuvat voimaan. Se, millaiseksi yhteistyö käytännössä muodostuu, riippuu siitä, mitä Suomi haluaa ja millaista Euroopan politiikkaa Yhdysvallat päättää tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen sotilaallista valmiutta ja osaamista arvostetaan maailmalla hyvin korkealle. Tämä ennakoi laajaa yhteistyötä, mikä toivottavasti tuo maahamme myös Yhdysvaltojen tekemiä investointeja. On tärkeää, että tiedämme, mihin olemme sitoutumassa. Lainvalmistelu on ollut jo tähän mennessä hyvää ja huolellista, ja uskon, että sellaisena se myös jatkuu. Uskon myös, että tässä salissa tälle maamme turvallisuuden kannalta erittäin tärkeälle ja välttämättömälle sopimukselle löytyy vahva tarvittava tuki, ja että lait saadaan mahdollisimman nopeasti voimaan. Tämä on Suomen, isänmaan, kansallisen turvallisuuden varmistamista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

17.21 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! On ollut mukava kuunnella tämän asian yhteydessä tänään pidettyjä puheenvuoroja. Niistä on tullut voimakkaasti esiin se, että isänmaan turvallisuus on meidän yhteinen asiamme, joka yli puoluerajojen yhdis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

tää meitä. Tänään tosiaan vietämme puolustusvoimain lippujuhlan päivää ja marsalkka Mannerheimin syntymäpäivää, ja edustaja Linnell tuossa osuvasti totesi, että on myöskin Toivon nimipäivä. Nimenomaan juuri näin, että toivoa me ennen kaikkea tarvitsemme. Siniristiliput liehuvat tänään saloissa, ja ne kertovat niistä arvoista, joiden varaan isänmaattamme on vuosisatoja rakennettu, ja ajattelen, että tähänkin liittyen hallituksen esityksessä todetaan selkeästi, että puolustusyhteistyösopimus, josta nyt puhumme, perustuu Suomen suvereniteetin, lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kunnioittamiseen. Isänmaan etu on tärkein tässäkin asiassa, ja sitä meidän on vahvistettava. Kun vahvistamme maamme puolustusta ja puolustusyhteistyötä, kyse on ennen kaikkea varautumisesta ja ennaltaehkäisystä. Haluamme, että Suomi voi edelleen ja suomalaiset voivat edelleen elää rauhassa ja turvassa.

Arvoisa rouva puhemies! Voimme olla tyytyväisiä siihen, että Suomessa on pitkään, pitkään hoidettu omaa puolustusta ja pidetty oma puolustus kunnossa. Se on kaiken perusta, ja ennen kaikkea se, että suomalaisilla on korkea maanpuolustustahto. Ilman sitä kaikenlaiset sopimukset ja muutkin menettävät merkitystään. Tärkeintä on se, että suomalaiset haluavat puolustaa maataan tarvittaessa myös aseellisesti.

Monien Euroopan maiden tavoin emme ole tinkineet oman puolustuksen ylläpidosta, ja tähän ovat tietysti vaikuttaneet erityisesti meidän historiamme ja maantieteellinen sijaintimme, ja tämän jälkimmäisen, maantieteellisen sijainnin, merkitys tietysti on viime aikojen ja viime vuosien tapahtumien myötä korostunut entisestään. Peruspilareita maanpuolustuksessamme myös Nato-jäsenyyden aikana ovat parlamentaarisesti eli yhdessä sovittu ja linjattu ulko- ja turvallisuuspolitiikka, yleinen asevelvollisuus, koulutettu reservi, ajantasainen varustus, yhteiskuntamme vakaus sekä vahvat kansainväliset verkostot ja laaja puolustusyhteistyö.

Tässä esityksessä tosiaan ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Yhdysvaltojen välisen DCA-puolustusyhteistyösopimuksen. Tällä sopimuksella luodaan ajantasaiset puitteet puolustusyhteistyölle Yhdysvaltojen kanssa. Yhdysvallat on Suomelle keskeinen strateginen liittolainen, ja tämän yhteistyön merkitys Yhdysvaltojen kanssa korostuu entisestään, kun turvallisuusympäristömme on niin rajulla tavalla muuttunut. Sopimus vahvistaa Suomen puolustusta muun muassa mahdollistamalla Yhdysvaltojen joukkojen läsnäolon ja harjoittelun sekä puolustusmateriaalin sijoittamisen ennakolta Suomen alueelle, ja tämä kaikki vahvistaa Suomen turvallisuutta myös Nato-jäsenyyden oloissa.

Arvoisa rouva puhemies! Yhdysvalloilla on lukuisia puolustusyhteistyösopimuksia Nato-maiden kanssa. Suomen sopimuksen kaltainen DCA-sopimus on muun muassa Norjan, Ruotsin, Tanskan, Latvian, Liettuan ja Viron kanssa jo olemassa. Tämä sopimus kaikkiaan on jatkumoa Suomen yhteistyölle Yhdysvaltojen kanssa ja syventää maidemme liittolaisuussuhdetta merkittävästi.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan turvallisuustilanne on tosiaan monella tavalla muuttunut, ja epävakaat ajat korostavat maanpuolustuksen ja puolustusyhteistyön lisäksi tarvetta vahvistaa huoltovarmuutta esimerkiksi ruuan ja energian saatavuuden suhteen. Vaikka turpeen saatavuudesta ja kotimaisen maatalouden tilanteesta tulee huolehtia jatkuvasti.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että myöskin maamme taloudesta pidetään huolta, sillä taloudeltaan vahva maa pysyy ja kestää paremmin myös kriisien keskellä. On nähtävä myös hajautetun yhteiskuntarakenteen merkitys, ja se on iso vahvuus kriisien aikana mutta myöskin muina aikoina. Kaikkina aikoina se vahvistaa meidän varautumistamme ja toimii

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

myöskin ennaltaehkäisyinä, esimerkiksi se, että pidetään koko maa elävänä ja elinvoimaisena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

17.26 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on erinomaisesti valmisteltu, ja itseäni erityisesti tässä eduskuntakäsittelyssä kiinnostaisi se, kuinka tämmöistä DCA-sopimusta on sovellettu käytäntöön niissä lukuisissa maissa, joiden kanssa Yhdysvallat tämän sopimuksen jo ennen Suomea on solminut.

Tämä puolustusyhteistyösopimus syventää Suomen ja Yhdysvaltojen välistä tiivistä yhteistyötä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Se parantaa Suomen saaman tuen edellytyksiä vahvistaen sekä Suomen että muiden Pohjoismaiden turvallisuutta. Puolustusyhteistyösopimus perustuu Suomen suvereniteettiin, lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kunnioittamiseen. Sopimus on aluksi voimassa kymmenen vuotta, minkä jälkeen se jatkuu toistaiseksi. Kummallakin osapuolella on kuitenkin mahdollisuus irtisanoa sopimus vuoden irtisanomisajalla.

Nyt käsittelyssä olevassa DCA-sopimuksessa ja eduskunnan maaliskuussa hyväksymässä Nato-sofa-sopimuksessa sovitaan asevoimien oikeudellisesta asemasta niiden oleskellessa toisen sopimusosapuolen alueella. Tarkoituksena on varmistaa yhteistyön sujuvuus eri maiden asevoimien välillä. Joukkojen toiminnan kannalta on lähettäjävaltion näkökulmasta käytännöllistä, että joukoilla on sama oikeudellinen asema riippumatta siitä, missä sopimusvaltiossa ne toimivat. Toisin kuin Nato-sofa-sopimus, puolustusyhteistyösopimus ei anna Suomen puolustusvoimille ja sen henkilöstölle vastaavia erioikeuksia ja -vapauksia Yhdysvalloissa. Tämä ero johtuu siitä, että Yhdysvalloilla on erityistarpeita liittyen sen asevoimien läsnäoloon monissa sekä Naton jäsenvaltioissa että muiden kumppanimaiden alueilla. Yhdysvalloilla sen sijaan ei ole vastaavaa tarvetta ulkomaiselle sotilaalliselle läsnäololle omassa maassaan. [Puhuja pyyhkii hikeä otsaltaan] — Arvoisa puhemies, se, että otsa vähän hikoaa, ei johdu tästä käsiteltävästä aiheesta vaan siitä, että kävin tuossa ylläpitämässä kenttäkelpoisuuttani välissä ja nyt sitten tulin hiukan hätäisesti tänne saliin.

Arvoisa puhemies! Eri maiden lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä on luonnollisesti eroja, mutta on huomionarvoista, että tässäkin sopimuksessa molemmat maat ovat länsimaisia demokratioita siitä huolimatta, että Yhdysvaltojen demokratian tilasta moni on huolissaan. Nato-sofa- ja DCA-sopimukset ovat osa niin sanottua Nato-lainsäädäntöä, jolla Suomen Nato-jäsenyyttä käytännössä toimeenpannaan. Sovittavat kysymykset noudattavat monilta osin samaa peruseriaa, jota suomalaisiin joukkoihin on sovellettu esimerkiksi Kosovon KFOR- ja Afganistanin ISAF-operaatioissa. Suomalaisiin sotilaisiin sovelletaan myös ulkomailla ensisijaisesti Suomen lakia ja tässä tapauksessa Yhdysvaltain sotilaisiin Yhdysvaltain lainsäädäntöä. Jokainen voi kysyä itseltään, kuinka järkevää olisi ollut se, että esimerkiksi Afganistanissa suomalaisiin sotilaisiin olisi sovellettu Suomen lainsäädännön sijaan Afganistanin lainsäädäntöä.

Puolustusyhteistyösopimus syventää ja laajentaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Suomelle keskeisen strategisen liittolaisen, Yhdysvaltojen, kanssa. Sopimus edistää puolustusyhteistyötä kaikissa turvallisuustilanteissa. Se edesauttaa alueellisen yhteistyön tiivistämistä myös Ruotsin, Norjan ja Tanskan kanssa, kuten jo aiemmin totesin. Kah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

denvälisen yhteistyön tiivistäminen edistää myös Naton tuomaa pelotetta ja puolustusta kokonaisuutena.

Sopimuksen 12 artiklalla poiketaan Nato-sofan rikosoikeudellista tuomiovaltaa koskevista määräyksistä siten, että Suomi luopuu ensisijaisesta tuomiovallastaan koskien niitä USA:n joukkojen jäsenten tekemiksi epäiltyjä rikoksia, jotka eivät johdu jostakin toimesta tai laiminlyönnistä virallisissa tehtävissä. Sopimus sisältää kuitenkin menettelyn, jonka mukaisesti tämä tuomiovallasta luopuminen voitaisiin tapauskohtaisesti peruuttaa, mikä on Suomen kannalta hyvä asia. Suomi voisi siis peruuttaa luopumisen silloin, kun Suomi katsoo, että asialla on erityistä merkitystä Suomelle. Peruuttamisen voisi perustelujen mukaan tehdä muun muassa silloin, jos asiassa olisi kuolemanrangaistuksen uhka. Julkisessa keskustelussa ja myös täällä salissa suuren huomion on saanut juuri muun muassa kysymys kuolemanrangaistuksesta. Oma huoleni kohdistuu enemmän sellaiseen, että mahdollinen pienehkö rikos painetaan villaisella.

Arvoisa puhemies! Vaikka Yhdysvaltojen joukot noudattavat oman maansa lainsäädäntöä, Yhdysvalloilla on velvollisuus varmistaa, että sen oma henkilöstö kunnioittaa myös Suomen lainsäädäntöä ja määräyksiä. Käytäntö tulee tietysti osoittamaan, kuinka tämä toteutuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Vornanen.

17.32 Timo Vornanen tv: Arvoisa rouva puhemies! Tänään puolustusvoimain lippujuhlan päivänä on erinomainen hetki keskustella tästä Suomen maanpuolustukseen liittyvästä esityksestä. Tässä edellä on jo käytetty monia hyviä ja faktapohjaisia puheenvuoroja.

Totean lyhyesti, että pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomi kehittää laaja-alaisesti suhdettaan Yhdysvaltoihin, joka on yksi Suomen keskeisimmistä strategisista yhteistyökumppaneista ja liittolaisista. Hallitusohjelmassa todetaan erikseen, että hallitus pyrkii saattamaan Yhdysvaltojen kanssa käytävät puolustusyhteistyösopimusneuvottelut päätökseen ja että tämä nyt käsittelyssä oleva sopimus on Suomen turvallisuuden kannalta merkittävä.

Sopimus perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksessa määrätyille oikeuksille ja velvoitteille. Sen tarkoituksena on parantaa yhteistä turvallisuutta, kansainvälistä rauhaa ja vakautta, sekä lujittaa puolustuksen ja turvallisuuden alan kumppanuutta. Puolustusyhteistyösopimus syventää Suomen ja Yhdysvaltojen liittolaissuhdetta ja luo mahdollisuuksia kahdenvälisen suhteen tiivistämiseen.

Tällä sopimuksella säädellään Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon edellytyksiä Suomessa. On huomionarvoista, että kaikkeen Suomen ja Yhdysvaltojen väliseen puolustusyhteistyöhön sovelletaan puolustusyhteistyösopimuksen 1 artiklan 2 kohtaan kirjattuja velvoitteita siitä, että kaikessa sopimuksen mukaisessa toiminnassa, myös varastoitaessa tietynlaisia aseita Suomen alueelle, kunnioitetaan kaikilta osin Suomen suvereniteettia, lainsäädäntöä ja kansainvälisoikeudellisia velvoitteita.

Sopimus mahdollistaa sen, että Suomi pystyy valmistautumaan ja saamaan nopeasti tukea Yhdysvalloilta, jos turvallisuustilanne heikkenee. Lisäksi sopimus on osoitus Yhdysvaltojen sitoutumisesta Suomen ja Pohjois-Euroopan turvallisuuteen. Se mahdollistaa myös Naton tehokkaamman toiminnan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Puolustusyhteistyösopimuksen tekeminen Yhdysvaltojen kanssa on näin ollen Suomen vahva turvallisuus- ja puolustuspoliittinen etu. Kannatan kaikkia esityksiä, jotka ovat Suomen edun mukaisia — suomalaisten ihmisten, yrityksien ja elinkeinoelämän edun mukaisia. Tämä lakiesitys on tässä turvallisuustilanteessa elettyäessä Suomen ja suomalaisten ihmisten edun mukainen. Lisäksi se on luonnollinen jatkumo Suomen Nato-jäsenyydelle. Kannatan tätä esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa, edustaja Kokko poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Näin puolustusvoimain lippujuhlan päivänä on helppo puhua DCA-sopimuksen hyväksymisestä. Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainan kimppuun vuoden 22 helmikuussa, niin Suomen tie Natoon lähti kehittymään sinä päivänä. Reilu vuosi sitten vuoden 23 toukokuussa Suomi hyväksyttiin Nato-jäseneksi, ja nyt olemme tilanteessa, jossa sofa-sopimus on jo hyväksytty ja nyt sitten tätä kuuluisaa, paljon puhuttua DCA-sopimusta, yhteistyösopimusta USA:n kanssa, käsitellään.

Tämän jälkeen voi sanoa, että olemme liittyneet Natoon ja olemme liittyneet jo todella ihan täysin, mutta nyt sitten on viimeinen porras siinä, että kaikki nämä menettelytapapaperit ovat sen jälkeen valmiit ja saaneet myös eduskunnan käsittelyn. Kannattaa kaikkien, jotka epäilevät, onko Suomen täysivaltaisuudesta kysymys, muistaa, että sen käsittelee perustuslakivaliokunta aivan varmasti huolella ja kuullen asiantuntijoita ja nimenomaan keskustellen asian huolellisesti loppuun saakka, ja eduskunta saa sitten äänestää siitä tulevasta mietinnöstä kahden kolmasosan enemmistöllä, elikkä sekin käsitellään niin läpinäkyvästi ja niin täydellisesti kuin tässä talossa voidaan elikkä määräenemmistöpäätöksellä. Sekin antaa vahvaa pohjaa sille, että sopimus on yleisesti hyväksytty ja nauttii kansallista luottamusta.

Suomella on ollut erittäin hyvä tilanne koko historiansa aikana. Olemme panostaneet maanpuolustukseen aina. Huolimatta pienistä, vähäisistä varoistamme silti olemme pitäneet maanpuolustuksen kunnossa. Yleinen asevelvollisuus, vahva reservi, hyvät varusteet ja ennen kaikkea äärimmäisen korkea maanpuolustustahto — näiden varaan on Suomen hyvä rakentaa tulevaisuutta ja puolustaa isänmaata, jos sitä asia vaatii. Tämä DCA-sopimus ja Nato-jäsenyys antavat meille erittäin vahvan lisän siihen, mitä olemme tähän saakka tehneet, ja näin ollen sitä tilannetta, että Suomi olisi mahdollisen kriisin iskiessä yksin, ei enää ole.

Jos joku tätä... Olen kuullut myös kriittisiä puheenvuoroja eri puolilta, että miksi tällainen sopimus pitää tehdä, mutta kun katsoo sitä viitekehystä, mihin tämä sopimus tähtää — kaikki Pohjoismaat ovat demokraattisia valtioita, aivan samalla tavalla kuin Nato-maatkin, kaikki ovat demokraattisia valtioita — niin tämä DCA-sopimus, kun siihen kaikki Pohjoismaat ovat jo liittyneet, samoin Baltian maat, luo vahvan toimintaympäristön Natojoukoille täällä Pohjoismaissa silloin, kun ne täällä toimivat, ja ennen kaikkea vahvistaa meidän puolustusta ja antaa myös viestin ulospäin Suomesta itäänpäin. Elikkä meillä on Venäjän kanssa yhteistä rajaa 1 350 kilometriä, hieman vajaa, ja se on Naton pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa. Näin ollen, kun tämä asia saadaan loppuun käsiteltyä ja hyväksyttyä, meillä on sen jälkeen pitkä, hyvä tulevaisuus edessä ja voimme elää rauhassa ja luottaa siihen, että Suomi ei missään olosuhteissa jää yksin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Kun katsoo tämän maailman menoa, niin Pekka Aittakumpu, edustajakollegani, aivan oivallisesti nosti esille yhden huolen, johon ehkä liian vähän kiinnitetään Suomessa huomiota, ja se on huoltovarmuus. Meillä on sellainen tilanne, että kotimaisista polttoaineista todellakin on irrottauduttu turpeen vihan takia. Jos maailmassa tapahtuu jotakin tuolla Itämerellä esimerkiksi, niin olemme tilanteessa, jossa meiltä puuttuu kotimaisia polttoaineita kiinteän polttoaineen kattiloista. Silloin olemme vaikeuksissa. Pitää muistaa se, että Suomessa on omat energiavarat, jos haluamme niitä käyttää kansalaisten hyväksi ja Suomen huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Yhtä heikko akilleenkantapää Suomen kannalta on tietenkin elintarviketuotanto ja maatalous, jos emme pysty tuottamaan tässä maassa omalle kansalle elintarvikkeita itse. Se vaatii toimivan, kannattavan maatalouden, perheviljelmät, jotka tuottavat sitä ruuan raaka-ainetta omilla tiloillaan kukin valitsemallaan tavalla. Valtion ja myös Euroopan unionin on ymmärrettävä, että tällaista toimintaa on pidettävä vahvasti yllä ja tuettava niin, että se on kannattavaa. Moni kuvittelee, että maataloustuet ovat tukia jollekin pienelle vähemmistöryhmälle. Siitähän ei ole kysymys. Kysymyshän on siitä, että nämä maataloustuet, mitä Euroopan unionin kautta jaetaan, ovat vain sitä varten, että ruuan tuottajahinnat pysyisivät alhaalla, ja maanviljelijä yrittää pärjätä siinä kapeassa raossa. Kuinka moni suomalainen haluaisi tehdä työtä, jos tuntipalkka on 5—6 euroa tunnissa? Se jono on kovin lyhyt. Sillä tuntihinnalla ei kukaan lähde töihin, mutta suurin osa maanviljelijöistä tekee sen tällä tuntipalkalla, erittäin vaikeissa olosuhteissa ja erittäin, erittäin tiukan talouden paineessa, ja valitettavasti suomalainen maatalous on velkaantunut. Tämän takia, arvoisa rouva puhemies, toivon, että kun maanpuolustuksesta puhutaan ja Suomen pitämisestä irti kaikista maailman kriiseistä, niin meidän on pidettävä huoli siitä, että pystymme säilyttämään toimintakykymme.

Kun toinen maailmansota aikanaan alkoi talvisodalla, niin kaikki maanpuolustuksen tahto ja kaikki kansakunnan yksimielisyys olivat olemassa, mutta se todellinen asia on jäänyt monelta huomaamatta: silloin Suomen maatalouden tilanne oli sellainen, että maatiloja oli paljon, ruokavarastot olivat kymmenillä tuhansilla, jopa sadoillatuhansilla maatiloilla ja ruoka pystyttiin turvaamaan kaikkina aikoina, vaikeimpinkin päivinä. Oli niin, että Suomi oli ainoa Euroopan maista, jossa ei kärsitty nälänhätää sotien aikana. Totta kai elintarvikkeita oli säännöstelty, mutta nälkää ei kenenkään tarvinnut nähdä, niin että tästä selvisimme kunnialla. Oli tilanteita, joissa tilanne oli erittäin vaikea, mutta siitäkin huolimatta talvisodan ja jatkosodan vaikeista olosuhteista selvitettiin kunnialla ja kansalaiset pystyttiin ruokkimaan ja myös sotilaat rintamilla. Kun tämä on unohdettu Suomessa aika pitkälti, niin toivon, arvoisa puhemies, että tähän asiaan kiinnitetään huomiota, koska vaikka meillä olisi kuinka hyvät aseet ja kuinka hyvät varusteet ja kuinka hyvät yhteistyösopimukset, niin jos meiltä puuttuu se tärkein, ruoka, menetämme kovin äkkiä toimintakyvyn, ja silloin tilanne on todella paha. Uskon, että näissä nyt alkavissa valiokuntakäsittelyissä tämä nousee esille, mutta tämä on sellainen asia, josta pitää puhua joka päivä. Ei elintarvikehuolto voi olla sattumanvaraista.

Kun katsoo noita maailman tapahtumia tällä hetkellä Euroopassa tai missä tahansa päin maailmaa, täällä kihistään ihan valtavan paljon, levottomuutta on paljon, väkivaltaa on paljon, ja kuka sanoo, mitä tapahtuu vaikka kuukauden päästä. Sitä emme tiedä. Toivotaan, että rauha säilyy ja järki säilyy ihmisten päässä, mutta jos emme hoida oman kansamme elintarvikehuoltoa kuntoon, niin sen jälkeen aika paljon on menetetty, lähes kaikki. Tässä asiassa toivon, että eduskunta on yksimielinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari poissa. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.42 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö muuttui perusteellisesti helmikuussa 2022 Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Hyökkäyksen jälkeen Suomi arvioi turvallisuuspoliittista tilannettaan uudelleen, haki Naton jäsenyyttä ja ryhtyi entisestään tiivistämään puolustusyhteistyötä keskeisten kumppanien kanssa.

Yhdysvallat on Suomelle keskeinen strateginen liittolainen. Tiiviin ja saumattoman yhteistyön merkitys Yhdysvaltojen kanssa korostuu entisestään turvallisuusympäristön nyt muututtua. Tällä puolustusyhteistyösopimuksella on syventävä ja laajentava vaikutus turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa. Sopimus on osoitus Yhdysvaltojen sitoutumisesta Suomen ja Pohjois-Euroopan turvallisuuden vahvistamiseen, ja se edistää maiden välistä puolustusyhteistyötä kaikissa turvallisuustilanteissa, myös kriisitilanteissa, sopimuksen luodessa edellytykset operatiiviselle suunnittelulle ja yhteistoiminnalle Suomen ja Yhdysvaltain välillä. Lisäksi sopimus edesauttaa alueellisen yhteistyön tiivistymistä muun muassa Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Yhdysvaltojen välillä.

Arvoisa rouva puhemies! Kaikkeen Suomen ja Yhdysvaltojen väliseen puolustusyhteistyöhön sovelletaan puolustusyhteistyösopimuksen 1 artiklan 2 kohtaan kirjoitettua velvoitetta siitä, että kaikessa sopimuksen mukaisessa toiminnassa, myös varastoitaessa tietynlaisia aseita Suomen alueelle, kunnioitetaan kaikilta osin Suomen suvereniteettia, lainsäädäntöä ja kansainvälisoikeudellisia velvoitteita. Viittaus tähän suvereniteettiin sopimuksessa korostaa Suomen yksinomaista toimivaltaa alueellaan, minkä mukaisesti Suomi muun muassa määrää itse siitä, millä edellytyksillä toisten maiden sotilasjoukot voivat saapua Suomen alueelle.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä puolustusyhteistyösopimus on Suomen etu nyt turvallisuustilanteen muututtua radikaalisti Euroopassa. Kiitos ulko- & puolustusministereille Valtonen ja Häkkänen asian tuomisesta eduskunnalle juuri tänään puolustusvoimain lippujuhlan päivänä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

17.45 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen ja Yhdysvaltojen välillä neuvotellun kahdenvälisen puolustusyhteistyösopimuksen tavoitteena on sujuvoittaa Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistoimintaa kaikissa turvallisuustilanteissa. Puolustusyhteistyösopimus ei ainoastaan vahvista omaa puolustustamme vaan lähettää lisäksi vahvan viestin siitä, että Suomi on sitoutunut kansainväliseen yhteistyöhön ja yhteisiin turvallisuustavoitteisiin. Sopimus ennen kaikkea täydentää puolustusliitto Naton tarjoamia mahdollisuuksia ja turvatakuita sekä vahvistaa samalla Suomen asemaa kansainvälisellä turvallisuuskentällä.

Yhdysvaltojen näkökulmasta puolustusyhteistyösopimuksilla luodaan yhdenmukaiset ja ajantasaiset puitteet Yhdysvaltojen joukkojen toiminnalle, mahdollistetaan Yhdysvaltojen rahoittamat infrastruktuuri-investoinnit sovituille tiloille ja alueille sekä varmistetaan, että Yhdysvalloilla on pääsy näihin. Lisäksi varmistetaan esteetön joukkojen sekä kaluston maahanpääsy ja liikkuminen sekä puolustuskaluston tarvikkeiden ja materiaalin sijoittuminen ennakolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö koki radikaalin kolauksen vuoden 2022 helmikuussa Venäjän hyökättyä Ukraina. Hyökkäyksen jälkeen Suomen piti toden teolla arvioida turvallisuuspoliittista tilannettaan uudelleen. Haimme muun muassa Nato-jäsenyyttä, minkä lisäksi ryhdyimme entisestään tiivistämään puolustusyhteistyötämme keskeisten kumppanimaiden kanssa. Nato-jäsenyyden myötä Suomi on nyt osa Naton yhteistä puolustusta. Samalla Nato-jäsenyytemme luo edellytykset kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventämiselle liittokunnan pelotetta ja puolustusta vahvistaaksemme.

Yhdysvallat on Suomelle jopa se kaikkein keskeisin ja merkittävin strateginen liittolainen, ja tiiviin ja saumattoman yhteistyön merkitys Yhdysvaltojen kanssa korostuu nyt muuttuneessa turvallisuusympäristössä vielä entistäkin painokkaammin. Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyösopimus on osoitus Yhdysvaltojen sitoutumisesta Suomen ja Pohjois-Euroopan turvallisuuden vahvistamiseen sekä syventyvään ja laajentuvaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen yhteistyöhön. Tämä puolustusyhteistyösopimus tulee edistämään Suomen ja Yhdysvaltojen kahdenvälistä puolustusyhteistyötä kaikenlaisissa turvallisuustilanteissa. Kuten jo todettu, sopimuksella tullaan vahvistamaan Suomen puolustusta mahdollistamalla Yhdysvaltojen joukkojen maahantulo, läsnäolo, harjoittelu sekä puolustusmateriaalin ennakkosijoittaminen Suomessa sopimuksessa sovittavalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Tämä puolustusyhteistyösopimus tulee syventämään Suomen ja Yhdysvaltojen liittolaisuussuhdetta ja luomaan mahdollisuuksia kahdenvälisen suhteemme tiivistämiselle. Suomen puolustus- ja valmiuskyky tulevat Yhdysvaltojen tukemana merkittävästi kasvamaan. Sopimus mahdollistaa sen, että jatkossa Suomi pystyy valmistautumaan ja saamaan nopeastikin tukea Yhdysvalloilta, jos turvallisuustilanteemme akuutisti heikkenee. Puolustusyhteistyösopimuksen tekeminen Yhdysvaltojen kanssa on näin ollen Suomen vahva turvallisuus- ja puolustuspoliittinen etu. Suomen Nato-jäsenyys sekä sitä täydentävä ja nyt käsittelyssä oleva Yhdysvaltojen kanssa solmittava sopimus ovat vakuuksia siitä, että jatkossa emme enää pahimman sattuessa olisi yksin puolustamassa maamme vaan voisimme turvautua myös vahvojen liittolaistemme tukeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

17.50 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Lippujuhlan päivä on hyvä ajankohta keskustella Suomen turvallisuuden vahvistamisesta. Suomen turvallisuuden maksimoiminen on eduskunnan ja koko valtiovallan tärkein tehtävä. Ja tässä ajassa, jossa elämme, Suomen turvallisuuden maksimoimiseksi Suomen täytyy voimakkaasti panostaa maanpuolustukseen.

On valtavan tärkeää, että Naton jäsenenä meillä on nyt laaja joukko liittolaismaita, joiden kanssa voimme yhdessä tuota puolustuksen vahvistamista tehdä, ja näistä liittolaismaista selkeästi merkittävin yksittäinen kumppanimme on tietysti Yhdysvallat. Yhdysvaltain kanssa tehtävä puolustusyhteistyösopimus onkin tässä mielessä erittäin tärkeä Suomen turvallisuuden maksimoimiseksi puolustuksen vahvistamisen kautta tehtävä toimenpide, ja se täydentää erittäin hyvällä tavalla Nato-jäsenyyden meille tuomaa turvaa.

Arvoisa rouva puhemies! On varmasti syytä käsitellä tämä sopimus myös sillä tavoin kiireellisesti, että pystymme alkamaan niihin käytännön toimenpiteisiin, joita tällä sopimuksella mahdollistetaan. Tässä edellä muun muassa puolustusvaliokunnan jäsenet ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

hyvin kuvanneet tämän sopimuksen merkitystä ja sitä, miten se käytännössä sitten mahdollistaa kahdenvälisen yhteistyön syventymisen Suomen ja Yhdysvaltain välillä.

Eurooppa elää erittäin vaarallista sota-aikaa, jossa Venäjä käy perinteistä sotaa Ukrainaa vastaan ja yrittää horjuttaa koko Eurooppaa ja koko kansainvälistä järjestystä käymällä eri tavoin näyttäytyvää hybridisotaa koko läntistä yhteisöä vastaan. Tämän vuoksi on tärkeää, että pystymme liittolaismaidemme kanssa mahdollisimman saumattomaan yhteistyöhön kaikkien nyt nähtävien ja myös mahdollisten muiden nousevien uhkien torjumiseksi. Sen vuoksi kannatan sitä, että eduskunta viipymättä tämän asian käsittelee huolellisesti ja tietysti asiaankuuluvalla tavalla, mutta myöskin ripeästi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Räsänen, Joona.

17.52 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on ollut jälleen ilahduttavaa nähdä, kuinka yksituumaisesti tätäkin asiakokonaisuutta ollaan viemässä eteenpäin, ja hyvä niin, koska Suomen turvallisuudesta huolehtiminen on kaikkien meidän yhteinen tehtävämme. Niin kuin aikaisemminkin tämän aihealueen osalta, on perusteltua jatkaa sitä hyvää perinnettä, että näistä asioista todella yhdessä huolehdimme.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva sopimus Yhdysvaltain kanssahan konkreettisesti tarkoittaa sitä, että sitten siinä vaiheessa, jos pilliin vihelletään, on selvää, miten toimitaan. Aina on parempi varautua ennalta mahdollisiin tuleviin uhkiin kuin sitten tulla yllätetyksi niiden uhkien edessä. Tässä mielessä on tärkeää, että viemme tämän sopimuksen maaliin ja käsittelemme sen tässä talossa totta kai perusteellisesti mutta toivottavasti ripeästi.

Tämä kokonaisuus osaltaan täydentää todella sitä isoa valintaa, jonka edellinen eduskunta teki, kun pyrimme puolustusliitto Naton jäseneksi — onneksi pääsimme. Sitä kautta olemme halunneet turvata oman turvallisuutemme. Tämä sopimuskokonaisuus entisestään lujittaa tätä tietä. Todella konkretisoimme nyt Yhdysvaltojen kanssa tehtävän yhteistyön ja mahdolliset tarpeet sitten niitä aikoja varten, mikäli pahin koittaisi.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä kollegat ovat erittäin perusteltuja ja hyviä puheenvuoroja tästä asiakokonaisuudesta pitäneet. Uskaltaisin varmaan sanoa, että kun tietää täällä kollegoiden asiantuntemusta, niin näihin yksityiskohtiin, joissa varmasti osittain on ihan ymmärrettäviäkin kysymysmerkkejä — millä tavalla niiden osalta toimitaan, mitä sovelletaan, esimerkiksi kysymys tästä rikosoikeudellisesta vastuusta — varmasti tässä käsittelyn kuluessa tähän löytyy kyllä täällä ratkaisu, mikä se todellinen tulkinta sitten missäkin tilanteessa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

17.55 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kaksi kertaa Yhdysvallat on pelastanut Euroopan militaristiselta Saksalta, ja yli 40 vuoden ajan Yhdysvallat piti Länsi-Euroopan vapaana kommunismin ikeestä. Ja nyt Venäjän naapureitaan kohtaan käymän aggressiivisen valloitus sodan takia Euroopan pienet kansat ovat jälleen turvautuneet Atlantin takaiseen apuun vapautensa ja demokratiansa säilyttämiseksi, ja nyt ehkä viimeisimpinä tähän joukkoon ovat liittyneet Suomi ja Ruotsi ymmärrettävistä syistä. Siksi nimenomaan, mihin muun muassa edustaja Räsänenkin tuossa viittasi ja mitä tämän päivän aikana tässä salissa on keskusteltu, nyt tämä DCA-sopimus poistaa niitä esteitä, mitä mahdollisesti olisi siinä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

kauhistuttavassa tilanteessa, jossa liittolaisten apua Suomen maaperällä tarvittaisiin, että kalusto on täällä jo valmiina, joukot ovat valmiina, rotaatiot toimivat, materiaaleja on varastoitu, että sitten se yhteinen puolustus ja Suomen turvaaminen käynnistyisivät mahdollisimman nopeasti ja ripeästi.

Tiedostan luonnollisesti, että varmasti kansalaisilla on tähän sopimukseen liittyen huolenaiheita, niitä on varmasti monille meille edustajille tullut, eikä varmastikaan vähäinen ole nimenomaan tämä rikosoikeudellinen vastuu, jota tässäkin keskustelussa on useasti nostettu, erityisesti sopimuksen 12 artikla, joka poikkeaa niin sanotusti tästä Nato-sofa-sopimuksesta tältä osin. Toivonkin, kun valiokuntiin nyt asia lähtee käsittelyyn, että siellä nimenomaan pohditaan tätä kysymystä, tarkastellaan niin vahvasti kuin vain on tarpeen, jotta meillä on se yhteinen ymmärrys siitä, mitä tällä rikosoikeudellisen vastuun ja tuomiovallan siirrolla oikein tarkoitetaan ja minkälaisissa rikoksissa Suomi tulee sitten pyytämään konsultaatiota Yhdysvalloilta. Siinä mielessä en henkilökohtaisesti ole huolissani — ottaen huomioon, miten kurinalaisesti yhdysvaltalainen sota-oikeustuomioistuimii toimii — etteikö siinä tilanteessa, jossa amerikkalainen sotilas on syylistynyt rikokseen tai väärinkäyttöön Suomessa, hän kunnollisen tuomion saisi.

Lopuksi vielä ehkä asia, jota tuossa aikaisemmassa keskustelussa korostettiin hyvin vahvasti, eli nimenomaan tämä ydinaseenäkökulma. Ehkä nostan ajatuksenomaisesti pohdittavaksi sen, onko se, että me lainsäädännöllä rajaamme itsemme sen keskeisen turvatakuuseen liittyvän komponentin ulkopuolelle, nimenomaan sen, että ydinräjähteet, kaikki ne, ovat Suomen maaperällä kiellettyjä — kukaanhan niitä ei ole edes tänne tuomassa, eivät amerikkalaiset, että siinä mielessä pelko on turha — mutta kuinka näin niin kuin solidaarisella ja moraalaisella tasolla uskottavasti me voimme olla Naton jäsenenä, pyytää tukea Yhdysvaltain ydinasearsenaalilta, mutta silti emme kuitenkaan tavallaan halua ottaa niihin minkäänlaista kantaa tai ainakaan vastuuta niistä ja pitäytyä tässä nykyisessä kehityksessä, mikä on luotu aikanaan Neuvostoliiton pelon vaikutuksesta. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Kopra.

17.58 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyösopimus, lyhyemmin DCA, on siis vihdoinkin saatu tänne eduskuntaan ratifiointia varten. Sopimus selkeyttää suomalais-yhdysvaltalaisen puolustusyhteistyön pelisääntöjä ja mahdollistaa yhteistyön syventämisen kaikissa turvallisuustilanteissa. Se käsittelee muun muassa joukkojen maahantuloon, puolustusmateriaalin varastointiin, rikosoikeudelliseen toimivaltaan sekä verotukseen liittyviä käytännön kysymyksiä. Tämä DCA-sopimus on siis jo allekirjoitettu. Nyt on siis kyse sopimuksen ratifioinnista täällä, minkä jälkeen se astuu voimaan.

Tämä kahdenvälinen sopimus ei sovi yhteisestä puolustuksesta suoraan vaan muun muassa siitä, miten Yhdysvallat antaa tukea Suomelle, ja sillä määritellään ja rajataan yhdysvaltalaisen joukkojen toimintaa Suomessa. Sopimus ei sisällä kirjauksia Suomen toiminnasta USA:n alueella. DCA-sopimus vahvistaa maamme turvallisuutta ja varautumista.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpiä päämääriä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Turvallisuustilanteen ja geopoliittisen tilanteen ollessa nykyisen kaltainen on varautumisen tasoa nostettava. Siksi DCA-sopimuksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

tärkeimpiä tavoitteita ovatkin pelotteen ja pidäkkeen vahvistaminen Suomen alueella. Tämä sopimus selkiyttää puolustusyhteistyön pelisääntöjä ja mahdollistaa yhteistyön syventämisen kaikissa turvallisuustilanteissa. Se yksinkertaistaa yhteisten harjoitusten ja koulutusten suunnittelua.

Suomen Nato-jäsenyys ei vähennä Yhdysvaltojen kanssa tehtävän kahdenvälisen yhteistyön merkitystä vaan avaa sille uusia mahdollisuuksia edistää osallistumista Naton yhteisen puolustuksen toimeenpanoon. DCA-sopimus täydentää siis Suomen Nato-jäsenyyttä. Suomi on Naton täysivaltainen jäsenmaa ja artikla viiden turvatakuiden piirissä. Puolustuksemme perusta on kuitenkin jatkossakin vahva kansallinen puolustus. Kahdenvälisillä yhteistyösopimuksilla, kuten DCA:lla, täydennetään puolustusliiton jäsenyyttä ja konkreettisesti vahvistetaan kansallista puolustuskykyä. Ne mahdollistavat ketterän toiminnan mahdollisessa kriisitilanteessa. Sopimus vahvistaa Suomen puolustusta muun muassa mahdollistamalla Yhdysvaltojen joukkojen läsnäolon ja harjoittelun sekä puolustusmateriaalin sijoittamisen ennakolta Suomen alueelle.

Tämä sopimus sisältää myös konkreettisia toimia. Se määrittää ehdot, joilla Yhdysvaltojen joukkojen alukset ja ajoneuvot voivat saapua, poistua ja liikkua Suomen alueella. Suomi antaa Yhdysvalloille pääsyn ja oikeuden käyttää sovittuja tiloja ja alueita sopimuksessa lueteltuihin tarkoituksiin, esimerkiksi vierailuihin, harjoituksiin, tukitoimintoihin, kauttakulkuun sekä joukkojen ja materiaalin sijoittamiseen. DCA-sopimus on siis Suomen turvallisuuden kannalta merkittävä. Sen edistäminen laajalla parlamentaarisella pohjalla takaa osaltaan pitkäjänteisyyden Suomen kansainvälisessä puolustusyhteistyössä. Se vahvistaa Suomen ja Yhdysvaltojen välistä suhdetta ja luo pohjan entistäkin tiiviimmälle yhteistyölle tulevaisuudessa.

Nato toimii konsensusperiaatteella, mikä voi tarkoittaa nopeasti etenevässä kriisissä myös hidasliikkeisyyttä. Avun lähettäminen kriisitilanteeseen joutuneeseen jäsenmaahan voi viedä aikaa. Tarvittaessa DCA:n luoman viitekehyksen ja yhteisen valmistautumisen myötä kahdenvälinen apujärjestelmä on nopealiikkeinen ja meille tärkeä. Suomen on tärkeää varmistaa, että pystymme takaamaan puolustuksemme kaikissa ja mahdollisesti nopeastikin syntyvissä tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Eduskunta luonnollisesti ottaa tämän asian käsittelylle tarvitseman ajan, mutta toivon, että tämä asia saadaan käsiteltyä mahdollisimman reippaasti ja riipeästi, jotta voimme sitten keskittyä täysillä seuraavien puolustustamme vahvistavien hankkeiden edistämiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.